

No 25. līdz 27. septembrim atkal festivāls Teātris ir visur Kuldīgā.

Piektā gadadiena sola aizraujošu un jautru programmu.

→ 12. lpp.

Kāda ir laba auklīte?

Kā pie tādas tikt?

→ 8. lpp.

Kulturālo kartupeļu laukā – **galds virs galda.** → 9. lpp.

Kurzemnieks

LAIKRAKSTS VIDUSKURZEMEI

Cena 0,80 eiro

Nr. 75 (11 606)

Otrdiena, 2020. gada 22. septembris

Pacientu un kolēģu atzinība

„Kad braucu uz pasākumu *Gada balva medicīnā 2019*, nojausma bija, bet neviens neteica, ka gada funkcionālā speciālista titulu iegūšu tieši es,” atzīst Kuldīgas slimnīcas rehabilitācijas nodaļas vecākā fizioterapeite Dana Paiča (bijusī Voitko).

Gada balvu medicīnā kopš 2008. gada pasniedz Latvijas Ārstu biedrība, šogad – 14 kategorijās. Iepriekš to saņēmuši vairāk nekā 100 veselības speciālistu. 2012. gadā grupā *Gada māsa* balvu saņēmusi Kuldīgas slimnīcas bērnu nodaļas vecākā māsa Līga Vera.

Dana priecājas, ka viņu izvirzījuši pacienti un kolēģi, bet atzīst, ka ir mazrunīga, kad jāstāsta par sevi. Latvijas Ārstu biedrības mājaslapā teikts: „D.Paiču raksturojot, kāds pacients minējis vārdu *sirdsspēja*. Viņas darbu raksturo ne vien profesionālisms, bet arī spēja just līdzī un pacientus motivēt. Pati fizioterapeite par nozīmīgāko darbu uzskata Kuldīgas slimnīcas rehabilitācijas nodaļas komandas izveidi, bet cilvēkiem novēl mīlēt vienam otru.” Nodaļā D.Paiča strādā kopš tās atvēršanas 2013. gadā, bet par fizioterapeiti – kopš 2007. gada: „Darbā notur vēlme palīdzēt. Vajadzību pacientiem ir ļoti daudz.”

Dana atminas, ka apgūt medicīnu nolēmusi tad, kad slimnīcas bērnu nodaļā nonākusi ar vēdersāpēm. Interese turpinājusies pusaudzes gados. 1996. gadā viņa absolvējusi Ventspils medicīnas skolu, vēlāk par feldšeri laboranti izmācījusies P.Stradiņa Rīgas 2. medicīnas skolā un sākusī strādāt Kuldīgas slimnīcas laboratorijā. 2003. gadā iestājusies Rīgas Stradiņa universitātē un ieguvusi veselības aprūpes speciālistes un fizioterapeites kvalifikāciju.

Kuldīgas slimnīcas vecākā fizioterapeite Dana Paiča smejas, ka Gada balva medicīnā ir svarīga visādā veidā – vērtējot gan pēc svara, gan pacientu uzticēšanās.

Inguna Spuleniece
Alberta Dintera foto

Nikrāce: bažas par nelikumībām Šķerveli neapstiprinās.

→ 5. lpp.

Pediatre Dace Dzene: **iesnas nenozīmē Covid-19.** Kad bērnu uz skolu laist, kad tomēr ne?

→ 3. lpp.

Vārda brīvība – nenovērtējama.

→ 6.-7. lpp.

Konkursu lappuse.

→ 10. lpp.

Piektdien, 25. septembrī:

- Kas jauns Turlavā.
- Biodeja – ko tas nozīmē.
- Dana Reizniece-Ozola: šahs un dzīve.
- Cik drošā valstī dzīvojam.
- Labas sēņu receptes.

ISSN 1407-9755

REDZĒJUMS

Intelektuāli
inteligentā atpūtaAlberts
Dinters

Manas kolēģes šim laikraksta numuram gatavoja aktuālo jautājumu. Proti, kā tā sauktajā tūrisma nesezonā varētu piesaistīt tūristus, lai pilsētā kūsātu dzīvība. Nu kaut nedaudz vairāk par ierasto. Daudzi par to īsti nav aizdomājušies, bet dažam labam izspruka pa labam domu graudam, kuru uzņēmēji varētu likt aiz auss. Tai pat laikā arī mums redakcijā izvērās diskusijas par to, kas

„Kuldīgā ir daudz jauku kafējnicu, kurās var baudīt maltīti un atpūsties, bet visur telpu ir tikai tik, cik ir.“

nu kuram ietu pie sirds. Mani uzrunātu, piemēram, atpūtas, izklaides vieta, kurā būtu iespēja ij vienkārši pasēdēt ar draugiem, ij baudīt intelektuālu DJ priekšnesumus. Nevis kārtējos *bumsi, bumsi*, bet tiešām izmeklētu un attiecīgi tematiskā vakara prasībām pieskaņotu muzikālo pavadījumu. Zinu cilvēkus, kuri to varētu nodrošināt un kuru pasākumos atskaņotā mūzika ir kā bauda ausīm, bet, lai man nepārmestu reklamēšanu, atturēšos nosaukt viņu vārdus. Uzburot fantāzijas vīziju, tā būtu vieta, kur vārda tiešā nozīmē varētu

nesaspiesti, ar uzsvāru *nesaspiesti*, pasēdēt un pačalot. Vieta, kurā par nepārspilēti augstu samaksu ģimene varētu pavakariņot. Vieta, kur varētu padejot, vieta, kur valdītu nepiespiesta atpūtas gaisotne, nevis krogu smaršs. Vieta, uz kuriem vakarā var aiziet ģimene, vieta, kur telpas būtu tik plašas un nesadalītas, lai bērni skraidot netraucētu citiem. Vieta, kurā saimnieku radītā atmosfēra liktu justies mājīgi un atbrīvoti un jau saknē neliktos pievilcīga tādām personām, kurām dzīves mērķis ir piedzerties un sabojāt vakaru citiem. Varētu jau piesaukt pāris piemērus iz dižpilsētas, bet tā jau atkal būtu reklāma. Vieta, kurā intelektuāla publika pie reizes varētu baudīt mākslas darbus, kas pie reizes būtu iespēja māksliniekiem rīkot izstādes. Vieta, kuras saimnieki censtos pakalpojuma cenas sabalansēt tā, lai to apmeklēt varētu arī vietējie iedzīvotāji. Vieta, kur visi būtu vienlīdzīgi. Vienalga, vai esi pašvaldības ierēdnis, policists, mūziķis, pedagogs vai iebraucējs. Tāda kā demokrātiskā kafējnicā ar intelektuāli intelektuālu muzikālo noformējumu. Jā, ir mums vairākas vietas, kurās kaut kas līdzīgs jau tiek īstenots, bet manā skatījumā ideju neļauj pilnībā realizēt pārāk mazās, nepiemērotās telpas.

TRĪS PAR VIENU

Kā novadu skolās veicas ar papildinātā mācību satura un kompetenču pieejas ieviešanu? Vai ir pieejami nepieciešamie rīki to īstenošanai?

JĀIESĀK NO NULLES

1. Inga Flugrāte, Skrundas novada pašvaldības izglītības nodaļas vadītāja:

– Skrundas novada skolas iepriekš nav bijušas iesaistītas projektā, līdz ar to viss mums ir jāiesāk no nulles. Covid-19 dēļ nesanāca īstenojot apmācību seminārus skolotājiem pietiekami laicīgi, tāpēc šobrīd darām, ko varam. Skolotāji brauc uz citām

skolām un apmainās pieredzē. Mēs vēlētos, lai materiālu bāze būtu bagātāka, bet domāju, ka viss ar laiku būs. Tie ir pieejami, un iespējams izmantot arī iepriekšējos. Arī internetā daudz kas ir pieejams. Vislielākā neskaidrība ir tieši par vērtēšanas procesu. Ir lietas, ko saprotam, ir lietas, ko jau darām, taču līdz galam nav pārliecības, vai tas, ko mēs darām,

atbilst tam, ko pieprasa normatīvi. Ja būtu šī pārliecība, kā īsti notiek vērtēšana, atrisinātos daudzi citi ar mācību procesu saistīti problēmjautājumi. 8. oktobrī Ogres kultūras namā tiek rīkota konference, kur tiks apspriesti šie jautājumi. Tur dalīsimies pieredzē un ceram, ka tas daudz palīdzēs.

GALVENAIS IEINTERESĒT SKOLĒNUS

2. Undīne Priedoliņa, Alsungas vidusskolas direktores pienākumu izpildītāja:

– Mācību process tā īsti vēl nav iesācies, un jautājumu ir ļoti daudz. Septembris pēc būtības ir adaptācijas mēnesis, savas izmaiņas ievieš arī Covid. Tuvāko trīs gadu laikā vēl būs daudz darba. Plānojam biežāk organizēt sapulces gan savstarpēji, gan arī

ar citām skolām. Uzņēmām cieņus no Jelgavas 4.vidusskolas un tad sapratām, kāda ir atšķirība starp mazu un lielu skolu. Valodas mums māca trīs skolotāji, viņiem – 13. Tie ir citi mērogi. Lai izprastu vērtēšanu, ir jāsadarbojas. Mācību materiālu bāze jaunajā programmā ir ievērojama, un man patīk mācību struktūra, kas ir ļoti elastīga. Ja mums kaut kā pietrūkst,

varam sadarboties ar citām iestādēm. Piemēram, ja tēma ir par robotiku, bet mums nav speciālā aprīkojuma, tad atrodam iestādi, kas nodarbojas ar šo jomu. Tad interaktīvā veidā varam prezentēt nepieciešamo skolēniem. Mūsu galvenais uzdevums ir panākt, kas skolēni paši ir ieinteresēti mācīties.

VAIRĀK JĀDOMĀ PAR TEHNISKAJIEM JAUTĀJUMIEM

3. Sandra Poriņa, Kuldīgas 2.vidusskolas izglītības metodiķe:

– Jaunā satura ieviešana notiek pēc visiem normatīviem, izmantojam materiālus, kas pieejami *Skola2030*, bet, ja kaut kas nav pieejams, pielāgojamies un izmantojam savus materiālus. Katrā lietā, ko mēs līdz galam nesaprotam, ir kaut kāda pretestība. Varbūt pati sākotnējā komunikācija nebija tik veiksmīga. Tas pedagogus nedaudz sabiedēja, jo bija daudz nezināmā. Būtu labi, ja materiāli būtu pieejami jau vārsar sākumā, un mēs būtu laicīgi

ar tiem iepazinušies, sapratuši, ko un kā mēs darīsim. Tagad skolotājiem mācību procesa laikā jātērē laiks, tos meklējot un pielāgojot. Pavisam labi, ja tie būtu bijuši pieejami pagājušajā gadā, tad mēs varētu runāt par projekta aprobāciju. Tie materiāli, kas ir ievietoti, ir ļoti labi. Skolotāji ir ļoti priecīgi. Vairāk būtu jādomā par tehniskiem jautājumiem, uzdevumu izvietojumu lapās. Būtu lieliski, ja materiāliem būtu pieejami divi vai trīs dažādi varianti, no kuriem izvēlēties konkrētajā situācijā. Pedagogu izglītošana varēja būt veiksmīgāka.

Izmaiņām saturā bija jābūt. Taču izglītība ir tāda nozare, kurā pārmaiņām ir jābūt ļoti labi izstrādātām un detalizētām, jo tam ir tālākejošas sekas.

To, vai skolēnu rezultāti būs labāki, mēs vēl nevaram pateikt. Šobrīd vairāk strādājam pie diagnostikas, jo Covid laikā mācību process tika veidots citādāk. Tāpēc šobrīd vēlamies diagnosticēt skolēnu esošās zināšanas. Uzsvārs arī jaunajā pieejā ir uz formatīvo vērtēšanu, kas arī ir diagnosticējoša.

Elisa Rudzīte

FOTOKOMENTĀRS

Hercogs Jēkabs no pagātnes ierodas 21. gadsimtā. Ar situāciju un drošības nosacījumiem iepazīties.

Lailas Liepiņas teksts un foto

MANUPRĀT

Vētras un vārdi

Ir sākusies rudens un ziemas vētru sezona. Jau pirms simt gadiem tām sāka dot vārdus: sākumā patvaļīgi, tad pēc meteodienestu noteiktas sistēmas (pārsvarā alfabēta). Dažādās valstīs saraksti atšķiras, jo vētras nenotiek visā pasaulē vienlaikus. Eiropā vadošie ir Nīderlandes, Īrijas un Lielbritānijas meteodienesti, kas dod vārdu kopīgi. Tās, kas viņnedēļ nodarīja postījumus Latvijā, šajā sarakstā nav, jo lielākoties plosījās Baltijas jūras piekrastē, bet mums tādas institūcijas nav. Varbūt vēlāk uzzināsim, līdzīgi, kā bija martā ar Hannu, kas nodarīja lielākos postījumus pēc piektā gada (2005. gads), kad Katrīnas dēļ cieta lielas mežaudžu platības un teju apstājās ražošana, jo vairākas dienas nebija elektrības. Pazīstu vairākas Katrīnas – visas jaukas un miermīlīgas būtnes. Bet, re, tā nosauc dabas postītāju! Vācijā varot pat nopirkt vētras vārdu. Varat iedomāties: jūs aizejat uz meteodienestu, samaksājat 200-300 eiro (atkarībā, cik stipru vēju gribat) un nopērkat dabas katastrofu meitas vārdā, lai uzdāvinātu dzimšanas dienā. Vai arī dēlam, jo nu jau kādus gadus divdesmit vētrām dod arī vīriešu vārdus.

Daina Tāfelberga

Kuldīgā, 1905. gada ielā 19, LV-3301

Galvenā redaktore Daiga Bitinieca – 63350567, redakcija@kurzemnieks.lv.

Žurnālisti: Inguna Spuleniece – 63350565, inguna.spuleniece@kurzemnieks.lv; Daina Tāfelberga – 63350563, daina.tafelberga@gmail.com; Jolanta Hercenberga – 63350568, jolantah99@gmail.com;

Alberts Dinters – 63350568, alberts.dinters@kurzemnieks.lv; Elisa Rudzīte – 63350568, elisa.rudzite@kurzemnieks.lv;

Inta Jansone – 63324881, inta.jansone@kurzemnieks.lv. Literārā redaktore Dina Poriņa – 63350568, dina.porina@kurzemnieks.lv. Maketētājas: Laila Liepiņa – 63350568, laila.liepina@kurzemnieks.lv.

lv, Inese Slūka – 63350563, reklama@kurzemnieks.lv. Reklāmas nodaļa – 63324881, sludinajumi@kurzemnieks.lv. Izdevējs – SIA Jaunais kurzemnieks. Reģ. nr. 1400. Iznāk otrdienās un piektdienās. Pārpublicējot atsauce uz Kurzemnieku obligāta. Iespiests SIA Poligrāfijas grupa „Mūkusalas” Rīgā, Mūkusalas ielā 15a. Metiens – 2881.

RUNĀ SPECIĀLISTS

Par patvaļīgiem būvdarbiem var būt sods

Kristiāna Kāle, Rīgas uzņēmuma KP8 vadītāja

Bieži vien valda maldīgs priekšstats, ka nelieli būvdarbi var notikt patvaļīgi, tomēr tā nebūt nav. Teju jebkura būvniecība jāaskaņo ar pašvaldības būvvaldi – neatkarīgi no tā, vai tā ir ēkas pārbūve, paplašināšana, terases, pirts, šķūniša vai jebkuras palīgēkas celtniecība.

Pēc Latvijas būvnormatīviem visas ēkas tiek iedalītas trīs grupās, pēc kurām tiek izvērtēts, vai vajag paskaidrojuma rakstu, apliecinājuma karti vai būvprojektu.

1. grupas ēkas ir mazēkas, t.sk. nojumes un palīgēkas, kuru apbūves laukums nav lielāks par 25 m². Te ietilpst arī nedzīvojamās saimniecības ēkas ārpus pilsētām un ciematiem, piemēram, noliktavas, šķūņi, pagrabi, nojumes, garāžas ar apbūves laukumu līdz 60 m², un atsevišķi rūpnieciski izgatavotas vienstāva ēkas ar apbūves laukumu līdz 60 m², t.sk. konteiner-tipa. Ja ir šādi nosacījumi, tad ierosinātās pats var izstrādāt būvniecības ieceres dokumentus un ar būvvaldi saskaņot plānoto novietojumu.

3. grupas ēkas ir tādas, kurām ir vairāk nekā pieci virszemes stāvi. Tās ir publiskas ēkas, kurās paredzēts vienlaikus uzturēties vairāk par 100 cilvēkiem. Arī rūpnieciskās ražošanas ēkas, kuru kopējā platība ir lielāka par 1000 m², vai noliktavas, kas lielākas par 2000 m².

2. grupas ēkas ir tās, kas neietilpst pirmajā un trešajā grupā. Pārsvārā to platība pārsniedz 1. grupā norādīto. 2. un 3. grupas ēkām jāizstrādā apliecinājuma karte vai būvprojekts. Tas jā dara sertificētam arhitektam.

Ja būvniecība notikusi bez projekta (ir nelegāla būvniecība) un ne vēlāk par 1995. gadu, to var tādā pašā veidā legalizēt. Taču es ieteiktu pirms tam pakonsultēties ar būvvaldi, jo, nezinot ļoti daudz nianšu un normatīvu, tas var radīt vēl lielākas

problēmas. Papildus tam būvvaldei ir tiesības īpašniekus sodīt par nelegālo būvniecību. Tas attiecas ne tikai uz ēkām, bet arī uz inženierkomunikācijām.

Projektu nevajag ar būvvaldi saskaņot:

- ja paredzēts būvēt sezonālas ēkas, kas tiks lietotas ne ilgāk par gadu;

- ja ēka konstanti neatradīsies vienā un tajā pašā vietā;

- ja pamati nav dziļāki par 30 cm.

Tas attiecas uz siltumniecām, nojumēm un lapenēm. Taču, ja kādu no šīm būvēm ir paredzēts lietot ilgāk par gadu un tās platība pilsētā ir līdz 25 m² vai ārpus pilsētas un ciemos – līdz 60 m², tad būvvaldē jāaskaņo paskaidrojuma raksts. Lielākām siltumniecām jāiesniedz būvprojekts minimālā sastāvā un jāsaņem būvatļauja.

Ja īpašnieks vēlas ēku pieslēgt maģistrālajam ūdensapgādes, kanalizācijas, elektrības vai gāzes tīklam, jāpieprasa komunikāciju turētāja tehniskie noteikumi un sertificētam inženierim jāizstrādā projekts. Šādi privātmāju pieslēgumi tiek definēti kā 1. grupas būves, un vajadzīga apliecinājuma karte. Inženierkomunikācijām ir ļoti svarīgi izstrādāt projektu, jo, ierīkojot tās patvaļīgi, ir risks tuvumā sabojāt citas. Te jāievēro virkne būvnormatīvu, kas attiecas ne tikai uz komunikāciju dziļumu, bet arī materiāliem, slīpumu, vertikālo un horizontālo attālumu līdz citām komunikācijām un dažādi ierobežojumi koku, žogu un ēku tuvumā.

AKTUĀLAIS JAUTĀJUMS

Kā, jūsuprāt, varētu veicināt tūristu pieplūdumu Kuldīgā arī rudens un ziemas sezonā?

Alta Žilinska, pavāre:

– Mums jau te skaisti tāpat, te var braukt, mums šeit ir visādas izklaides, visa kā gana. Šogad bija ļoti daudz tūristu, šķiet, ka pat vairāk nekā iepriekšējos gados. Strādājot kafejnīcā *Pagrabiņš*, mēs paši izjutām uz savas ādas tūristu pieplūdumu. Kā atvilināt tūristus uz pilsētu, lai domā jauniesi, mēs piedalīsimies. Pati arī apmeklēju pasākumus, dzejas diena bija ļoti skaista.

Māra Astiča, pensionāre:

– Dzīvoju tepat, Liepājas ielā, un salīdzinoši ar citiem gadiem tūristu bija pamaz, domājams, ka pandēmijas dēļ. Mūsu pilsēta ir skaista un interesanta, rudenī it īpaši daba ir skaista, domāju, ka daba būtu tā, kas varētu pievilināt tūristus Kuldīgā, bet, pēc manām domām, šo visu ietekmēs vīruss.

Zaiga Bundze, pensionāre:

– Pie mums tūristu ir daudz, visu vasaru, tā, kā nekur. Dzīvoju vecpilsētā. Pie mums viss ir ļoti skaisti, apkārtnē sakārtota. Pat ēdināšanas uzņēmumos vienmēr ir cilvēki, un tas ir pats galvenais, lai tie neveras ciet. Kuldīgā cilvēki ir laipni un mīļi, lai tik viss virzās uz priekšu. Lai cilvēki uzzinātu par Kuldīgu, vajag reklāmas internetā.

Oksana Pirtnece, pārdevēja:

– Šogad pie mums brauc ļoti daudz lietuviešu. Pati šogad nobraucu ap 3500 km pa Latviju. Mūsu valsts ir ļoti skaista, it īpaši daba. Nemaz nevajag braukt uz ārzemēm. Domāju, ka vajadzētu Kuldīgu vairāk reklamēt, cik mums ir daudzu skaistu un interesantu vietu, kuras pat mēs paši, kuldīdznieki, nemaz īsti nezinām. Izbraucot ar vilcieniņu *Ludi*, var ieraudzīt daudzas un dažādas vēl neredzētas vietas.

Kristians Kirils, viesmīlis:

– Pats neesmu kuldīdznieks. Esmu tikko pārvācies no Dobeles. Strādāju par viesmīli *Kursas zemē*. Kuldīga man patīk pat labāk nekā Rīga, te ir gan jaunieši, gan izklaide. Lai piesaistītu tūristus, vajag vairāk izklaides, vajadzētu paplašināt iespējas. Man patīktu, ja Kuldīgā būtu boulingss. Pie *Mini Rimi* ir tam perfektas telpas (bijušais *Selver* veikals).

Ainars Baumanis, pensionārs:

– Kuldīgā dzīvoju visu mūžu, man te patīk. Kuldīgā tūristus noteikti vajag, lai attīstītos ekonomika. Lai tas notiktu, jāriko vairāk pasākumu – gan koncerti, gan pasākumi ģimenēm. Domāju, ka tūristus arī piesaistītu ekskursijas pa Kuldīgu, uz smilšu alām u.c.

Evelīna Vasiļčika, Elisas Rudzītes foto

MUMS ZVANA

Iesnas nenozīmē Covid-19

Sākoties rudenim, klāt arī saaukstēšanās slimības, īpaši skolēnu un bērnudārznieku vidū. Daudzi vecāki satraukušies, ko darīt, ja bērnam ir iesnas un neliels klepus vai kakla sāpes. Vai paturēt bērnu mājās, vest pie ārsta vai uz Covid-19 analīzēm.

Savukārt citi vecāki sašutuši, ka skolā tiek ielaisti iesnaini bērni, pie durvīm netiek pārbaudīti. Kāda mamma sūdzas, ka viņas bērna klasesbiedri slēpjoties tualetē, lai šnauktu degunu un netiktu aizraidīti uz mājām.

Pediatre Dace Dzene, pirmkārt, aicina katru situāciju izvērtēt un uztvert ar vēsu galvu. Viņa uzsver, ka iesnas vēl nenozīmē

Covid-19, tomēr, ja iespējams, būtu vēlams palikt mājā, lai neaplaistu grupiņas vai klasesbiedrus. „Pirmkārt, vecākiem būtu jāsažinās ar ģimenes ārstu, kurš pazīst savus pacientus. Tad arī var vienoties par palikšanu mājās vai došanos pie ārsta. Ārsts ieteiks, kādus medikamentus palietot, cik ilgi palikt mājās. Tagad saistībā ar Covid-19 daudzi baidās, bet ir arī cilvēki, kas uztver notiekošo reāli. Jāsāk uztraukties, ja ir augsta temperatūra, elpošanas grūtības. Slimnīcā ar šādām pazīmēm ņemam Covid-19 analīzes, bet pagaidām tās nevienam nav bijušas pozitīvas.”

Inguna Spuleniece

Dzīvzogi traucē garāmgājējiem

Kāda kundze nav mierā, ka, ejot gar īpašumu Liepājas ielā 65, dzīvzogs nokarājas pāri ietvei tā, ka divi cilvēki pat nevar paiet viens otram garām.

Otra nekopta vieta esot vilcieniņa *Ludis* maršrutā. Ekskursanti priecāties par sakoptajiem pagalmiem un dzīvzogiem Parka un Liepājas ielā, bet, kad vilcieniņš no Nomales ielas griežoties uz Ēdoles ielu, esot redzams nekopts, kļāvām aizaudzis dzīvzogs. Kundze jautā, vai tā tiešām pilsētā drīkst būt.

Kuldīgas novada pašvaldības policijas priekšnieks Kaspars Šabāns par šādiem jautājumiem iesaka informēt policiju, zvanot vai rakstot vatsapā uz patruļas numuru 28881288. „Tikko saņemam ziņu, dodamies pārbaudīt. Ja nekārtības patiesi atklājas, runājam ar īpašniekiem, dodam nedēļu laiku tās novērst. Ja reakcija neseko, saucam pie administratīvās atbildības,” skaidro K.Šabāns.

Inguna Spuleniece

NUMURA CĪTĀS

Ineses Slūkas zīmējums

„Protams, ka ir tendence, kas vērojama visā pasaulē, kur redzam viedokļu polarizāciju. Dažādas sabiedrības vai līderu grupas, kas iestājas par vienām lietām vai jautājumiem, piemēram, vides un planētas nākotne, vakcinācija, covids. Dažkārt ir tā, ka vienas grupas viedokļi dominē vai ir skaļāki, vai viņi apkāro pretējo pusi un dažkārt cilvēkiem rodas sajūta, ka nevar izpausties,” saka Baltijas Mediju izcilības centra vadītāja Gunta Sloga.

NO KĀRTĪBAS SARGĀTĀJU IKDIENAS

Pļavā ar saliekamo gultu,
kaimiņiem traucē dūmi

Stāsta Kuldīgas novada pašvaldības policijas vecākā inspektora pienākumu izpildītāja **Ineta Meiere**.

14. septembris. Nedēļa sākas mierīgi, pirmdien tikai viens izsaukums uz manēžu, jo tur jaunieši mētājas ar akmens šķembām. Noturam audzinošas pārrunas.

15. septembris. Zvana sieviete: priedītēs aiz bijušā veikala *Selver* vīrietis atļaidies uz saliekamās gultas. Sastopam jau zināmu klientu. Alkoholu nav lietojis, viņš paņem gultu un neapmierināts par traucējumu dodas uz klusāku vietu, kur neviens netraucēšot atpūties. Tad ir zvans no Vilgāles, jo kāds maksšķernieks aizķēris zvejas tīklu. Izskaidrojam, ka tā ir Valsts vides dienesta atbildība, iedodam zivju inspektora telefona numurus. Palīdzību lūdz sieviete, kura netiek savā dzīvesvietā: tur atrodas dēls, kuram ir garīgās veselības problēmas. Aizbraucam, dēls durvis atver un piekrīt, ka mēs viņu nogādājam medicīnas iestādē. Apskatām namu Jelgavas ielā, jo tur sabojāta lietussūdens noteka. Iedzīvotāji saka: to sabojājusi atkritumu mašīna. Par to jāziņo Valsts policijai. Izpalīdzam vecākai sievietei, kura netiek mājās. Smilšu ielā kāds zaudējis cīņā ar alkoholu – sākam lietvedību. Arī Planīcas ielā vīrietis lietojis alkoholu, mēģina piecelties no ietves, bet atkal krīt gar zemi. Galva pārsista, blakus velosipēds. Tā kā esam aizņēmti ar iepriekš sastapto, paziņojam Valsts policijai un mediķiem.

16. septembris. Apbraukājam visas Kuldīgas skolas. Pie vienas pamanām jauniešus, kuri smēķē. Pārbaudām personu datus, un izrādās, ka visi ir pilngadīgi. Vienojamies, ka viņi dūmu turpmāk uzvilks vēl nostāk no skolas, lai mazie bērni pa logu to neredz.

17. septembris. Pēcpusdienā patruļa pamana, ka kāda ceļa zīme 1905. gada ielā apdraud gājējus. Tas paziņots apsaimniekotājam.

18. septembris. Dienas vidū zvans: Parka ielā koks traucē gājējiem, zari sitas sejā. Apskatām un sazināties ar īpašnieku. No Jelgavas ielas pienāk signāls, ka kaimiņš, mainot naudu, ieskapējis viltotu 20 eiro banknoti. Zvanītāja to esot pārbaudījusi veikalā. Iesakām steidzami zvanīt Valsts policijai.

19. septembris. Naktī zvans: Smilšu ielā ģimenes konflikts – sieva no vīra esot dabūjusi pa aci. Aizbraucam, bet no konflikta ne miņas, un sievietei nekā nekā. Četros no rīta ziņojums: Pilsētas laukumā aizmidzis vīrietis. Sākam lietvedību. Kamēr darbojamies, pienāk signāls, ka Gaismas ielā prāvs jauniešu pulks grūstās un skaļi izskaidrojas. Zvanām Valsts policijai. Pēc minūtes atkal zvans, ka bars grūstoties pārvietojas. Atkal sazināties ar valsts likumsargiem. Nākamais ir izsaukums uz 1905. gada ielu, jo kāda nama priekšā samētātas alus bundžas, logam izsists stikls. Sastopam dzīvokļa īpašnieku, kurš sola visu sakopt, logu iestiklot, viņam pretenziju nav. Kas īsti noticis, viņš neatklāj.

Šajā dienā trīs reizes no dažādām vietām pienāk zvani, ka sētā cilvēki kurina ugunsgrūkus. Visur izskaidrojam: ja kaimiņiem dūmi traucē, uguns jānodzēš. Vakarā autoostā atrodas iereibis jauniešs. Noskaidrojam, ka jaunais cilvēks ir pilngadīgs, nokavējis autobusu uz Rīgu. Mūsu klātbūtnē sazvana mammu, kura brauks atvasei pakal. Jauniešs nav tādā reibumā, ka būtu jāved uz policiju, un paliek gaidīt vecākus.

20. septembris. Naktī nākas braukt uz viesnīcu *Metropole*, jo tur skaļi klienti citiem traucē naktsmieru un uzprasās uz audzinošām pārrunām. Pie reizes izglītojam personālu, jo par kārtību telpās jāatbild viesnīcas apsardzei. Ir svētdiena – atkal pārbaudām, vai suņi čīpēti, šoreiz Padurē. Vakarā zvans no Rūpniecības ielas. Vīrietis, par kuru dienu iepriekš kaimiņi sūdzējās, ka viņš kurina ugunsgrūkus, šoreiz sūdzas par kaimiņiem, jo šajā dienā iekurt sārta izdomājuši viņi. Atskan palīgā sauciens no cilvēka, kuram pie veikala *Maxima* kāds iesitis pa galvu. Nākas iesaistīt arī Valsts policiju, jo cietušais pirms tam draudējis veikala apsargam. Aizturēts gan cietušais draudētājs, gan viņa sitējs.

Septiņās dienās neapzinīgiem autovadītājiem uzrakstīts tikai 12 protokolu.

Alberts Dinters

Kurzemes un Zemgales hercogiste.
Mīti un pētījumi

Divas dienas Kuldīgas kultūras centrā (KKC) klātienē un tiešraidē notika starptautiska zinātniska konference *Kurzemes un Zemgales hercogistes laiks – unikāls periods pasaules vēsturē*.

Tā ir daļa no plaša pasākumu kopuma, kas saistīts ar Kuldīgas gatavošanos nominācijai UNESCO pasaules mantojuma sarakstā. To organizēja novada muzejs kopā ar pašvaldību, Latvijas Universitāti (LU) un Mantojuma pārvaldības institūtu Vācijā.

PĒTĪT UN POPULARIZĒT

Muzeja krājuma un pētniecības nodaļas vadītāja Inna Rozentāle pastāstīja, ka mērķis ir veicināt hercogistes un 16.–18. gadsimta Kuldīgas vēstures un kultūras izpēti un popularizēšanu. Konference iecerēta jau aprīlī, bet Covid-19 dēļ pārcelta, mainīts arī saturs, jo ārzemju lektori varēja piedalīties tikai attālināti. Iespēju šādi klausīties izmantoja arī pedagogi, Latvijas muzeju darbinieki un citi interesenti, lai gan arī KKC zāle bija tik pilna, cik atļāva sanitārais protokols. Nodrošināt tiešraidi neesot bijis vienkārši, tomēr viss izdevies. Lekciju ieraksti redzami Skrundas televīzijas *YouTube* kanālā, bet pēc laika apstrādātie faili būs novada muzeja kanālā. Kad visi referenti savus pētījumus būs iesūtījuši atbilstošā formātā, tiks sagatavots arī rakstu krājums.

KUR HERCOGS KRISTĪTS

Lekciju tēmas bija dažādas, īpaši ņemot vērā unikālo situāciju Baltijas jūras reģionā, kas sekmējusi jaunās

hercogistes izveidi. Šī nelielā valsts no 1561. līdz 1795. gadam aizņēmusi teritoriju no jūras līdz Daugavai un robežojusies ar Lietuvas lielkņazisti, poļu Livoniju, Zviedrijas karalisti un vēlāk arī ar Krievijas impēriju.

Kopernika bibliotēkas Toruņā bibliotekārs Mariušs Balcereks runāja par cīņām par Jelgavu 1621. un 1622. gadā. Latvijas Nacionālās bibliotēkas pētniece Anda Juta Zālīte iezīmēja Kurzemes hercogisti un Kuldīgu senajās kartēs, savukārt domes būvvaldes vadītāja Jana Jākobsone un augstskolas RISEBA docente Inta Jansone runāja par hercogistes liecībām Kuldīgas arhitektūrā un pilsētībūvniecībā.

Pētīta arī Ketleru dzimta un tās atzari, tostarp hercoga Jēkaba dzīve, un konferencē sagrauts daži labs mīts, piemēram, ka hercogs kristīts Katrīnas baznīcā. LU Latvijas Vēstures institūta vadošā pētniece Māriete Jakovļeva uzsvēra, ka kristības notikušas ordeņa pils baznīcā. Arī Jēkaba kuģu būvētavas Kuldīgā nav atradušās. Toties rudenos un ziemās tieši Kuldīgā sabraukuši apkārtnes muižnieki, lai tumšo laiku pavadītu jautri – masku ballēs, teātra izrādēs un citās izklaidēs.

DARBS JĀTURPINA

Otro konferences dienu vajadzēja atklāt profesorei un bijušajai Valsts

prezidentei Vairai Viķei-Freibergai. Diemžēl pārceltā pasākuma laiks viņai neļāva piedalīties klātienē, bet I. Rozentāle nolasīja uzrunu, kurā V. Viķei-Freiberga hercogisti sauc par nopietnu starptautiski atzītu politisko un ekonomisko spēlētāju vairāk nekā 200 gadu garumā. Kuldīga jau tad atradusies tirdzniecības ceļu krustpunktā un bijusi viens no nozīmīgākajiem hercogistes administratīvajiem centriem, arī hercoga rezidence un otra galvaspilsēta pēc Jelgavas.

Pateicoties rūpīgam darbam un vēsturiskā centra aizsardzībai, Kuldīga spējusi saglabāt pilsētas plānojumu un tēlu, kura pirmsākumi meklējami galvenokārt hercogistes laikos. Tā ir labākā un pēdējā senās pilsētas liecība, uzsvērusi V. Viķei-Freiberga. Viņasprāt, pašvaldības svarīgākais mērķis jau kopš 90. gadiem bijis šo mantojumu nostiprināt un pārvaldīt nākamo paaudžu labad. Kopš 2018. gada ceļā uz UNESCO pasaules mantojuma sarakstu pilsētas universālās vērtības pamatojums skatīts hercogistes kontekstā. Tas ļāvis secināt: lai gan daudz jau paveikts, hercogistes vēsturē un kultūrā vēl ir daudz neatbildētu jautājumu. Tāpēc svarīgi, ka konference ļauj iepazīt jaunus pētījumus, un V. Viķei-Freiberga novēlējusi vēl citas ieceres turpmākai izpētei.

Inguna Spulniece

Dzintras prot priecāties

12. septembrī Kandavā vienkopus satikušās 78 Dzintras un arī viens Dzintars. Salidojums notiek ceturto gadu, bet pirmo reizi ieradies tik kupls skaits.

Vārdamāsa atbraukušas no tuvākiem un tālākiem novadiem: Talsiem, Saldus, Pastendes, Dobeles, Jūrmalas, Rīgas, Olaines, Liepājas, Auces, Triekātas, Rucavas, Jēkabpils, Engures, Ādaži, Ķekavas, Aizputes, Cēsīm, Valmieras un, protams, 12 vārdamāsas no Kuldīgas, Laidiem un Rudbārziem.

Pasākumu organizējušas Kandavas Dzintras – Veispale, Znatnaja un Žuļķe, bet muzikālo daļu sarūpējusi

ansambļa *Doremi* vadītāja Dzintra Linde, bijusī kuldīdzniece. Kultūras namā uzstājies Valdeķu kultūras nama jaunais ansamblis, izbaudīt svētkus vēlējusi arī novada domes priekšsēde Inga Priede. Viņa pasniegusi balvu idejas autorei – kuldīdzniecei Dzintrai Vainšteina.

Pēc koncerta gides Sarmas Angēnas vadībā visi apskatījuši vecpilsētu. Svētki turpinājušies senioru dienas

centrā ar dejām un atrakcijām Initas un Valda Lastovsku mūzikas pavadījumā.

„Dzintras prot priecāties,” saka kuldīdzniece Dz. Freimane. „Bija tik daudz veselīgu smieklu! Mēs bijām kā mazi bērni, kuri neprot skaust, melot, nīst, nav divkosīgi un ļauni. Pilna laimes izjūta!”

Inta Jansone,
pasākuma arhīva foto

Grāmatai ir jākalpo paaudžu paaudzēs

Nīkrāces atpūtas nama zāle 13. septembrī bija teju stāvgrūdām pilna. Iemesls tam – tikšanās ar rakstnieci Dzidru Ārnieci-Krivko, kura jau gada sākumā klajā laida grāmatu *Pa senču takām Nīkrācē*. Pandēmija dēļ tolaik iecerēto tikšanos ar lasītājiem nācās pārcelt uz rudenī, bet tas saredzēšanos padarīja vēl jo īpašāku.

Labi padarīta darba sajūta autorei jau radusies tad, kad viņa saņēma grāmatu no tipogrāfijas, jo tās tapšanā ieguldīts gana liels darbs; tā tapa sešu gadu garumā. Tas ir vēsturisks stāsts par visām mājvietām, kuras gan kādreiz atradās, gan arī mūsdienās atrodas Nīkrāces pagastā. Informāciju Dz. Ārniece-Krivko ieguva gan sarunās ar tiem vecākā gājuma pagasta iedzīvotājiem, kuri vēl joprojām dzīvo pagastā, gan tiem, kuri uz dzīvi pārcēlušies citur.

„Cilvēki ļoti gaidīja šo grāmatu,” atzīst autore. „Vieni centās uzmundrināt, citi piedraudēja ar aiziešanu viņšaulē, ja ātri nepabeigšu rakstīt.”

Rakstniece atzīst, ka vairākas reizes ir grībējis atmetēt ar roku, jo ir bijis grūti būt iekšā visos stāstos. Cēlusies trijos naktī, lai klusumā rakstītu atmiņu stāstus, kurus pa dienu uzklājusī. Viņa piekrīt, ka grāmata ir ar dvēseli, jo

Grāmatā aprakstītas vairāk nekā 300 gan esošās, gan nu jau zudušās mājvietas Nīkrāces pagastā.

tajā ir atrodami stāsti par daudzu Nīkrāces cilvēku dzīvi, likteņiem. Mērķis ir bijis saglabāt vēsturei tos cilvēkus, tās mājas, kas jau zuduši. Autore izsaka atzīnīgus vārdus *Latgales drukai*, jo tā ir bijusi tipogrāfija, kura piekritusi izpildīt visas Dz. Ārnieces-Krivko prasības. Proti, ka grāmatai ir jābūt ar cietajiem vākiem, ka lapām jābūt sašūtām, ka fotogrāfijām jābūt skaidrām un asām, ka rakstītais jāizdod vienā grāmatā, nevis jādala. Šī ir jau otrā grāmata par Nīkrāci, un par to vislabākās

atsauksmes saka arī Nīkrāces pakalpojumu pārvaldes vadītāja Ilona Rītiņa. Viņa uzsver, ka *Pa senču takām Nīkrācē* autore personīgāk ir pieskārusies aprakstītajiem cilvēkiem, tajā atrodamas vēsturiskas liecības arī par pagasta pārvaldes vadītājas vīra dzimtu, vīra vectēvu, tēvu. Atstāstu par saviem senčiem grāmatā var lasīt arī keramiķe Madara Atiķe, kuras vectēvs arī ir cēlies no Nīkrāces un kuru mazmeita tur godā.

„Viņš bija vecā kaluma cilvēks, kurš atcerējās vēstures notikumus

Pēc tikšanās interesenti varēja tikt pie Dzidras Ārnieces-Krivko autogrāfa. Grībētāju bija tik daudz, ka izveidojās pamatīga rinda.

un ar tiem dalījās,” *Kurzemniekam* stāsta M. Atiķe. „Mēs ar viņu kopā braukājām pa spēka vietām, pa krūmajos ieaugušām mājvietām, un ir kolosāli, ka stāsti ir nodoti tālāk.”

Kā saka Madara, viņa ir vēl no tās paaudzes, kuriem patīk paņemt rokās īstu grāmatu un lasīt, un viņa no sirds saka lielu paldies autorei. Tikšanās laikā pateicības vārdi no Dz. Ārnieces-Krivko tika vēltīti bijušajam Nīkrāces iedzīvotājam Rūdfam Freimanim, kurš dzimis mājās ar nosaukumu

Piles, un kura mazdēla sieva Liene Freimane arī piedalījās pasākumā. Viņa pastāstīja, ka 94 gadus vecais Rūdfols nemitīgi sazvanījies ar Dzidru, lai visas atmiņas tiktu pierakstītas pareizi. Par pirmo Latvijas brīvvalsti, par kara gadiem, par okupāciju. „Grāmata ir vērtīga vēstures liecība par mājām, cilvēkiem, kuri dzīvo vai dzīvoja Nīkrācē. Par ģimenēm, vecākiem, bērniem. Iespējams, ka šobrīd mēs vēl neapzināties tās vērtību, to aptversim tikai vēlāk,” tā par grāmatu saka L. Freimane.

Nīkrācē darbu atsāk pasta

No 15. oktobra Skrudas novada Nīkrācē jaunā darbības modelī atsāk strādāt pasta nodaļa, kura pasta pakalpojumu nodrošinās katru darba dienu no vieniem līdz diviem pēcpusdienā.

Kā vēsta VAS *Latvijas Pasts* sniegtā informācija, iedzīvotājus pasta darbinieks pieņems pagasta padomes ēkā. Klientiem būs pieejami visi pasta pakalpojumi un arī citi pakalpojumi, kurus nodrošina *Latvijas Pasts*: vienkāršu un ierakstītu iekšzemes un pārrobežu vēstuļu korespondences saņemšana un nosūtīšana, iekšzemes un pārrobežu pasta paku saņemšana un nosūtīšana, pastmarku un aplokšņu iegāde, preses izdevumu abonēšana, iemaksas pasta norēķinu sistēmas (PNS) kontā, naudas pārvedumu izmaksa, komunālo maksājumu un citu rēķinu apmaksa un komercpreču iegāde. Pēdējos mēnešos Nīkrācē pasta pakalpojumi bija pieejami pēc izsaukuma klienta dzīvesvietā. Ārpus darbalaika tāpat kā līdz šim Nīkrāces iedzīvotāji pasta pakalpojumus var saņemt pie pastnieka savā dzīvesvietā, iepriekš piesa-
kot pa tālr. 23281724.

Bažas par nelikumībām Šķervelī neapstiprinās

Ar *Kurzemnieku* sazinājās Nīkrāces pagastā dzīvojošs lasītājs, kurš vēlējas palikt anonīms un kurš pauda satraukumu par to, ka dabas liegumā *Ventas un Šķerveļa ieleja uz Šķerveļa* atrodas aizsprosts, kurš, viņaprāt, traucē upei brīvi tecēt un kaitē zivīm.

Satiekoties ar lasītāju klātienē, viņš *Kurzemnieku* aizved atrādīt, viņaprāt, problēmu vietas un stāsta, ka attiecīgais dambis uz upes kādā mājvietā atrodas jau gadiem un viņš neesot pārliecināts, ka tas tur atrodas likumīgi. Kā piemēru nīkrācnieks min dīķi, kurš savulaik arī bijis uzpludināts uz upes pie Vormsātes muižas. Pēc lasītāja teiktā, pēc tam, kad viņš esot vērsies Skrudas novada domē, uz upes esošās slūžas atvērtas un dīķis nolaists.

Kad ierodamies konkrētajā vietā, redzams, ka hidrobūve, kuru sauc par meniķi, tiešām ir, tas izbūvēts uz Šķerveļa. Novērojumi liek aizdomāties, vai tikai tur kādreiz nav bijušas dzirnavas, jo aizsprostu iekārtojums par to liecina. Par dzirnavām vietējais iedzīvotājs un laikraksta pavadonis neko nemāk teikt, paliek pie sava uzskata, ka meniķis tur atrodas nelikumīgi un tas jājauc nost. Par saviem novērojumiem Nīkrāces pagasta pakalpojumu pārvaldē nav bijis neko teikt, jo uzskata, ka pagasta vadība neko nedarīšot. *Kurzemnieks* gan sazinās ar pārvaldes vadītāju Ilonu Rītiņu. Viņa apstiprina, ka pie Vormsātes muižas uz upes esošais aizsprosts ir bijis ierīkots, bet tas darīts tamdēļ, lai uzpludinātu blakus esošo muižas dīķi. Kad tas bijis gana pilns ar ūdeni, upes aizsprosts atkal atvērts. Savukārt par laikrakstam atrādīto vietu viņa uzreiz atbildēt nevarēja. Kad *Kurzemnieks* viņai nosūtīja vietas koordinātas, I. Rītiņa solīja to apskatīt un jau nākamajā dienā laikrakstu informēja, ka tas ir Vormsātes dzirnavu dīķis un ka uzpludinājums un aizsprosti tur ierīkoti vēsturiski. Pierādījumi teiktā patiesumam meklējami Dzidras Ārnieces-Krivko grāmatā *Pa senču takām Nīkrācē*, kurā savāktas vēsturiskās liecības par visām pagastā esošajām mājvietām. Tajā rakstīts, ka Vormsātes dzirnavās muižas laikos ilgus laikus saimniekojusi Freidenfeldu dzimta, bet 1922. gadā to par 10 000 latiem iegādājies melderis Žanis Grīnbergs. Tātad *Kurzemniekam* atrādītais dambis ir izveidots jau muižas laikos, un, kā apstiprina I. Rītiņa, tas tur atrasties drīkst.

Vormsātes dzirnavu dīķa dambis uz Šķerveļa ierīkots vēl muižas laikos. Tas te atrodas vēsturiski, nelikumīga būvniecība nav notikusi.

Liecības par dīķi, dzirnavām un dambi atrodamas Dzidras Ārnieces-Krivko grāmatā *Pa senču takām Nīkrācē*.

APTAUJA

Vai esat izjutis situācijas, kad ir liegta vārda brīvība?

Aigars Garais, strādā mežā:
– Visu teikt, ko vēlies, nevar. Ja internetā pasaka, ko nevajag, var dabūt arī cietumu. Viens Rīgā tagad tiesājas. Pats vainīgs, ka baumas palaida. Ir jādomā, ko runā. Lembergs arī visu ko saka. Viņu tik tiesā, un viņš tik saka visu, ko grib.

Edvīns Lācis, pensionārs:
– Ir tāds teiciens, ka ne visu, ko gribētu teikt, vajag teikt. Es pie tā tuos. Es drīkstu visu teikt, brīv man ir, kāpēc man tas būtu jādara? Man nav svarīgi visiem izstāstīt, ko un kāpēc es domāju. Ir lietas, kas citiem nav jāzina. Bet drīkst teikt jau katrs.

Skaidrīte Jumiķe, bijusī skolotāja:
– Jāuzmanās, lai brīvība nepāraug par anarhiju. Arī vārda brīvībai kaut kādam ētikas rāmim jābūt. Pie mums bieži tas tiek pārākpts. Kāda vajadzība ir apliet otru ar dubļiem? Bet politiskajā vidē tas notiek, viens otru ir gatavi nomelnot. Par sevi domājot, mans tēvs man ir mācījis, ka gudrākais paklusē. Pēc tā vados, un nav slikti.

Aivars Grīnbergs, pensionārs:
– Nezinu, man liekas, ka visu teikt nedrīkst. Sociālajos tīklos neēju, jo man nav tik daudz līdzekļu, lai varētu internetu un datoru atļauties. Skatos televīziju – Latvijas un Krievijas kanālus. Pasniegta informācija atšķiras. Jūtams, ka Krievijas kanālos ne viss sacītais ir patiesība. Jāskatās un jādomā līdzī, kādēļ kas tiek sacīts.

Māra Skuja, auklē bērnu:
– Nav tabu, mums visiem ir iespējas izteikties. Jautājums ir, kā mēs to darām, vai ievērojam etiķeti, vai izsakāmies bez naida. Jo tam var būt arī smagas sekas. Šobrīd redzamākā ir Endziņa lieta.

Es personīgi neesmu jutusi, ka mana vārda brīvība būtu ierobežota. Es vienmēr arī pasaku, ko domāju.

Dzintra, ventspilniece:
– Visu visiem teikt, pirmām kārtām, nav pieklājīgi un ētiski. Tas, ko tu atļaujies pateikt, lai kāda arī situācija būtu, atkarīgs no cilvēka intelekta. Es pati justos slikti, ja atļautos sliktu teikt par citiem, izmantotu necenzētus vārdus. Vārda brīvība Latvijā ir, bet tai nav nozīmes. Mums ir pseidodemokrātija. Tāpēc, ka teikt jau var, ko grib, bet tas netiek ņemts vērā. Masas var pulcēties mītiņos, protestēt, bet valdība to nerespektē.

VĀRDA BRĪVĪBA nozīmē gan tiesības, gan atbildību

Latvijas Republikas Satversmes 100. pants nosaka: „Ikvienam ir tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Cenzūra ir aizliegta.” Kā šī likuma panta pildīšana izjūtama Latvijā, un kādas tendences vārda brīvībā izjūtamas citviet pasaulē?

Jāmeklē līdzsvars

„Vārda brīvība ir viens no demokrātijas pamatakmeņiem. Tās nepieciešamība nav apšaubāma, bet vienlaicīgi tai ir arī negatīvās puses. Svarīgi ir sabiedrībai prast atrast pareizo līdzsvaru,” skaidro Rīgas Stradiņa universitātes docents Ivans Jānis Mihailovs.

NESLAVAS CELŠANA UN GODA AIZSKARŠANA

I.J.Mihailovs uzsver, ka brīvība nevienā, arī vārda brīvības aspektā, nav absolūta, jo demokrātija paredz arī to, ka uzskatu paušana var tikt ierobežota ar mērķi aizsargāt citu cilvēku tiesības, tostarp uz privātās dzīves neaizskaramību un cita cilvēka vārda brīvību.

„Krimināllikums paredz, ka par apzināti nepatiesu, otru personu apkaunojošu izdomājumu tišu izplatīšanu soda ar piespiedu darbu, naudas sodu, mantisku atbildību vai pat īslaicīgu brīvības atņemšanu.”

„Leģitīmie mērķi vārda brīvības ierobežošanai ir citu personu tiesību aizsardzība, valsts un sabiedrības drošības, intelektuālā īpašuma, labklājības un tikumības aizsardzība. Arī tas, lai katram būtu iespēja saņemt taisnīgu tiesas spriedumu,” saka I.J.Mihailovs. „Turklāt katrā konkrētā gadījumā ir jāveic rūpīga izvērtēšana un jāsniedz pārliecinoši argumenti, kādēļ leģitīma mērķa aizsardzības intereses ir pārākas par nepieciešamību garantēt vārda brīvību. Jo ir tādi termini kā neslavas celšana un goda un cieņas aizskaršana. Neslavas celšana ir nepatiesas, personu nomelnojošas informācijas izplatīšana publikai. Izdomājums, kas apkauno cietušo. Savukārt goda un cieņas aizskaršana vairāk attiecas uz apvainojumu, kurš var būt adresēts personai gan klātienē, gan neklātienē un parasti nav balstīts faktos. Svarīgākais kritērijs ir goda aizskārēja nodoma, motivācijas konstatēšana, jo prakse liecina, ka goda aizskaršana un nesla-

vas celšana var būt gan tīša, gan netīša. Sodāms ir nodoms radīt kaitējumu personai, izplatot par to nepatiesu, apmelojošu informāciju.” Krimināllikums paredz, ka par apzināti nepatiesu, otru personu apkaunojošu izdomājumu tišu izplatīšanu soda ar piespiedu darbu, naudas sodu, mantisku atbildību vai pat īslaicīgu brīvības atņemšanu.

Ja personas godu un cieņu aizskarošās ziņas izplatītas presē, un tās neatbilst patiesībai, šīs ziņas presē arī jāatsauc.

KAS VAR UN KAS NEVAR BŪT VALSTS NOSLĒPUMS

I.J.Mihailovs skaidro, ka ir jautājumi, par kuriem var būt liegts runāt un informāciju izpaust, bet ko nevar uzskatīt par vārda brīvības ierobežojumu. Piemēram, ja darba līgumā paredzēta darba ņēmēja un darba devēja vienošanās par konkrētas informācijas neizplatīšanu. Tāpat valsts noslēpuma izpaušana nav pieļaujama. Valsts noslēpums var būt militāra, politiska, ekonomiska, zinātniska, tehniska vai cita rakstura informācija, kura iekļauta Ministru kabineta apstiprinātā sarakstā un kuras nozau-dēšana vai nelikumīga izpaušana var nodarīt kaitējumu valsts drošībai, ekonomiskajām vai politiskajām interesēm. Likumā arī noteikts, ka par valsts noslēpumu nedrīkst būt informācija par stihiskām nelaimēm, dabas vai citām katastrofām un to sekām. Tāpat nedrīkst slēpt informāciju par demogrāfisko situāciju, vides, veselības aizsardzības, izglītības un kultūras stāvokli un par cilvēktiesību pārkāpumiem. Arī par noziedzības līmeni un tās statistiku, korpūcijas gadījumiem, amatpersonu nelikumīgu rīcību, ekonomisko stāvokli valstī, budžeta izpildi, iedzīvotāju dzīves līmeni, valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām un darbiniekiem noteiktajām algas līmeņiem, privilēģijām, atvieglojumiem un garantijām informācijai nedrīkst uzlikt slepenības tabu. Arī par valsts vadītāju veselības stāvokli sabiedrībai jābūt informētai.

KAS IR NAIDA RUNA?

I.J.Mihailovs skaidro, ka viena no pasaules aktualitātēm vārda brīvības sakarā ir naida runas atpazīšana un nepieļaušana: „Naida runa pārklāj visas izteiksmes formas, kas izplata, mudina, veicina vai ataino rasistisku naidu, ksenofobiju, antisemitismu vai citas naida formas, kas balstītas uz neiecietību. Neiecietību, kas nāk no agresīva nacionālisma, etnocentrisma, diskriminācijas un naida pret minoritātēm, migrantiem un ārvalstu izcelsmes cilvēkiem. Tā ir izteikumi, kas ir vērsti nevis pret kādu ideju vai viedokli, bet pret kādu no vairākuma atšķirīgu un mazāk aizsargātu sabiedrības grupu vai tās locekli tikai tādēļ, ka tam ir atšķirīga ādas krāsa, valoda, etniskā vai nacionālā izcels-

me, reliģiskā pārliecība, seksuālā orientācija vai kāda cita pazīme.”

I.J.Mihailovs skaidro, ka tiesu procesi gadījumos par naida runu mēdz būt ilgstoši un sarežģīti. Krimināltiesību teorijā nav noteikti kritēriji, pēc kuriem naidu varētu norobežot no neapmierinātības, nomāktības, izmisuma, sarūgtinājuma, bailēm, šausmām, vilšanās, skumjām, aizvainojuma, dusmām, niknuma, nicinājuma, sašutuma, nepatīkas, riebuma, pretīguma, skaudības vai pat greizsirdības. Naida citu līdzīgu negatīvu jūtu spektrā ieņem vietu, kurai raksturīga lielāka ļaunuma un nelabvēlības pakāpe. Līdz ar to naidam ir liela cilvēka uzvedību determinējošā spēja. Respektīvi, naidis ar lielāku varbūtību var noteikt cilvēka uzvedību, ar kuru viņš vērsīsies pret to, attiecībā uz ko viņš izjūt naidu.

Bet tomēr naida runas kritēriji ir konkrēti definēti: publiski aicinājumi uz vardarbību, naidu un diskrimināciju, draudu izteikšana, publiska goda aizskaršana un neslavas celšana, rasistisku nolūku un publiska tādas ideoloģijas paušana, kas sludina pārkāpumu vai noniecina vai nomelno kādu personu grupu sakarā ar tās rasi, ādas krāsu, valodu, reliģiju, pilsonību, nacionālo vai etnisko izcelsmi, seksuālo orientāciju vai citu pazīmju dēļ.

Par naida runu tiek uzskatīti ne tikai vārdi, bet arī attēli, datorspēles, dziesmas, video, grafiskie simboli u.c.

„Sodāms ir nodoms radīt kaitējumu personai, izplatot par to nepatiesu, apmelojošu informāciju.”

KAS IR NAIDA NOZIEGUMS UN DISKRIMINĀCIJA?

I.J.Mihailovs skaidro, ka tāpat kā naida runa civilizētā sabiedrībā nepieļaujams ir naida noziegums. No citiem noziegumiem tas atšķiras ar to, ka mōtīvs ir naidis vai aizspriedumi pret cietušo tā kādai grupai piederības pazīmju dēļ, nevis vienkārša uzbrucēja nodoms izdarīt noziegumu. Arī noziegums pret, piemēram, reliģisku celtni, kapiem, skolu var tikt klasificēts kā naida paušana.

Vārda brīvība nepieļauj arī diskrimināciju jeb nepamatoti atšķirīgu attieksmi kāda aizliegta pamata dēļ. Šie pamati ir: rase vai ādas krāsa, etniskā vai nacionālā izcelsme, politiskie vai citi uzskati, reliģiskā pārliecība, valoda, dzimums, vecums, invaliditāte, sociālā izcelsme, mantiskais stāvoklis, ģimenes stāvoklis un seksuālā orientācija.

VIEDOKĻI

Kā vērtējat vārda brīvību Latvijā un šajā politiski sarežģītajā laikā Baltkrievijā?

Ierobežotību izjūt viedokļu polarizācijas dēļ

GUNTA SLOGA, Baltijas Mediju izcilības centra vadītāja:
– Latvijā kā demokrātiskā Eiropas Savienības valstī vārda brīvība ir pilnībā ievērota. Katram ir iespējas uz savu vārda un izteiksmes brīvību. Protams, ka ir tendence, kas vērojama visā pasaulē, kur redzam viedokļu polarizāciju. Dažādas sabiedrības vai līderu grupas, kas iestājas par vienām lietām vai jautājumiem, piemēram, vides un planētas nākotne, vakcinācija, kovids. Dažkārt ir tā, ka vienas grupas viedokļi dominē vai ir skaļāki, vai apkaro pretējo pusi, un dažkārt cilvēkiem rodas sajūta, ka nevar izpausties. Jo viņus apkaro citi, pretēji viedokļi. Tā ir vispārēja pasaules tendence, kam varbūt nav tiešas

saišības ar vārda brīvību, bet kādam var likties, ka viņa viedoklis netiek sadzirdēts. Diemžēl sabiedrībā kopumā mazinās uzticība medijiem, kas tiek uzskatīti kā daļa no valsts institūcijām, kurām arī sabiedrība neuzticas. Līdz ar to daļā sabiedrības šķiet, ka viņu izpausmes un viedoklis ir ierobežoti. Tās ir pasaules polarizācijas sekas, kas liedz cilvēkiem brīvi izpausties. Ja Latviju salīdzinām ar Baltkrieviju, tad apliecinājums milzīgajai atšķirībai ir nesenie notikumi. Pie Baltkrievijas vēstniecības Rīgā bija protesti, kur cilvēki neievēroja policijas lūgto stāvēt uz ietvēm, nevis uz ielas braucamās daļas, un policisti ļoti maigi gāja klāt un vairākkārt lūdza ievērot. Savukārt Baltkrievijā cilvēkus šādā situācijā kravas mašīnās aiz-

Arī demokrātiskai brīvībai ir rāmji

GUNTIS ZEMĪTIS, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta vadošais pētnieks:
– Vienmēr ir kaut kādi rāmji, kas ierobežo brīvību. Nav tā, ka varam teikt pilnīgi visu, kas uz mēles. Mēs nedrīkstam kļāi apšaubīt tādas lietas, kas ir vispārpieņemtas. Tādas, kas aizskar konkrētas cilvēku grupas, pauž rasistiskus viedokļus, apšaubā holokaustu vai Latvijas okupāciju. Tas netiek pieņemts jebkurā civilizētā sabiedrībā. Otra lieta ir režīma diktāts, kad vērsas pret visiem masu mediju pārstāvjiem un jebkuru cilvēku, kurš pauž domas, kas ir pretrunā ar režīma nostādņēm. Šeit var būt dažādas pakāpes. Ir, kad cilvēkus represē un iesloga, ir, kad maigākos apstākļos tie zaudē darbu. Kaut ko līdzīgu mēs šobrīd redzam Baltkrievijā. Žurnālistiem ir tas pats, ko mēs

pārdzīvojam, mūsu neatkarību atgūstot Atmodas laikā astoņdesmito gadu beigās. Žurnālistiem bija izšķiršanās starp sirdspazīnu un risku piedzīvot represijas no varas pārstāvjiem. Baltkrievu žurnālisti šobrīd izjūt ko līdzīgu. Latvijā mums ir vārda brīvība. Mūs nevajā politisko uzskatu dēļ. Bet, lai tāda absolūta brīvība būtu, ir jāskatās, kam šie mediji pieder. Jo ir arī naudas vara. Ja medijam ir kāds naudas devējs, tad izteiksmes brīvība kaut kādā veidā tiek ierobežota. Bet Latvijā situācija pieļauj, ka var iet uz citu mediju, ja nepatīk kāda nosacījumi. Tas nozīmē, ka pie mums ir relatīvi maz brīvības ierobežojumu. No tā var izvairīties. Jo atsevišķi mediji var būt saistīti ar ekonomiskiem grupējumiem, kas pauž kādu konkrētu ideoloģisku nostāju. Vieni ir liberāli, citi vairāk konservatīvi,

Problēma – digitālās informācijas vide darbojas bez likumdošanas

SANDRA KALANIETE, Eiropas Parlamenta deputāte (*Jauņā Vienotība*):
– Starptautiskā preses un vārda brīvības organizācija *Reportieris bez robežām* ir veikusi aptauju par to, kā pasaules valstīs prese atspoguļojusi pandēmiju. Latvija preses brīvības indeksā ir 22. vietā, Igaunija – 14. un Lietuva – 28. Pavisam apliktotas 180 valstis. Pēc šiem datiem vadoties, par informācijas objektivitāti un izplatību mēs varētu būt gandarīti. Tajā pat laikā preses brīvība vienmēr ir, kur tiekieties. Varam jautāt, kāpēc esam divdesmit otrajā, nevis pirmajā vietā. Viens no lielākajām problēmām Latvijā ir sabiedrisko mediju finansējums. Uzskatu, ka ļoti svarīgu lēmumu pieņēma Saeima par sabiedrisko mediju iziešanu no reklāmas tirgus. Pār-tulkotot to citos vārdos, tas ir lēmums par sabiedrisko mediju neatkarību no ienākumiem, ko tie saņem no reklāmas tirgus. Tas nozīmē, ka nākamajā Latvijas budžetā tam jāparedz 14 miljoni, lai Latvijas Televīzija un Latvijas Radio varētu kļūt par objektīvu un neatkarīgu mediju, kas tiešām informē sabiedrību, nevis nodarbojas ar kaut kādu atsevišķu interešu grupu vai politisko partiju lobiju. Man tas šķiet ārkārtīgi svarīgs jautājums.

Baltkrievijā mediji daļas divās daļās. Tie, kas pārstāv Lukašenko režīmu, un tie, kas darbojas dažādās interneta platformās un sociālajos tīklos. Šiem medijiem ir iespēja arī neatrasties Baltkrievijā. Tas, ka Baltkrievi-

„Tās ir pasaules polarizācijas sekas, kas liedz cilvēkiem brīvi izpausties.”

„Ir reizes, kad tviteri redzams, ka jau pārkāpj robežu, ko nosaka rāmīs, kāds tomēr jāievēro ikvienam arī pie vārda brīvības.”

un katrs pieturas pie savas nostājas. Baltkrievijā situācija ir dramatiskāka, tur ir režīma diktāts, kuram jāpakļaujas vai arī jāzaudē darbs.

Demokrātijas apstākļos pastāv iespēja savu viedokli, ja tas nav kļāi rasistisks, kļāi aizskarošs, paust sociālajos medijos. Tur necenzē un nedzēš. Bet, protams, ir pamatāms, ka kāds medijs bīda vienu politiku, cits – citu. Tviterī ir reizes, kad redzams, ka jau pārkāpta robeža, ko nosaka rāmīs, kāds tomēr jāievēro ikvienam arī pie vārda brīvības.

„Par informācijas objektivitāti un izplatību mēs varētu būt gandarīti. Tajā pat laikā preses brīvībā vienmēr ir, kur tiekieties. Varam jautāt, kāpēc esam divdesmit otrajā nevis pirmajā vietā.”

došana. Bet digitālās platformas, vai tas būtu feisbūks, gūgle vai kāda cita platforma, faktiski rīkojas ārkārtīgi brīvi ar personu datiem un tām iespējām, ko šīs modernās tehnoloģijas piedāvā. No vienas puses, pateicoties šīm platformām, ir iespēja daudz ātrāk sniegt palīdzību, piemēram, katastrofās. Bet, no otras puses, tie, kuriem mērķi ir citi, piemēram, *Cambridge Analytica*, kas bija lielākais skandāls, šos datus var pārdot neaudzīgāi valstij. Tā tos var izmantot, lai šķeltu sabiedrību vai noskaņotu vēlētajus par labu šai trešajai valstij vai tai labvēlīgiem kandidātiem. Visām valstīm ir savas intereses, ko tās mēģina elektroniskajā vidē attīstīt, bet visvairāk šo praksi pašlaik piekopj Ķīna, Krievija un arī Irāna. Latvija kā viena no ES robežvalstīm līdzīgi kā Igaunija un Lietuva ir ļoti pakļauta šai definīcijai, kas nāk no ārienes. Tas ietekmē cilvēku prātus un uztveres spēju.

Jolanta Hercenberga

Projekts mediju profesionāļiem
"Atbildīgas, daudzveidīgas un kvalitatīvas žurnālistikas attīstība Latvijas nacionālajos un reģionālajos masu medijos, veicinot trešo valstu pilsoņu sociālo iekļaušanos Latvijā" (PMIF/7/2019/2/01)

Projekta finansējums – 318 115,43 EUR, no kā 238 586,57 EUR ir PMIF finansējums un 79 528,86 EUR valsts budžeta līdzfinansējums.

Rīgas Stradiņa universitātes un Vidzemes Augstskolas projektā iesaistījušies: Kurzemnieks, Kurzemes Vārds, Neatkarīgās Tūkuma Ziņas, Bauskas Dzīve, Čayka.lv, izdevniecība Žurnāls „Santa”, portāls TVNet, Latgales reģionālā televīzija, Vidusdaugavas televīzija un Vidzemes televīzija.

Palīgs ģimenē – AUKLE

Līdz ar septembri daudzi bērni uzsāk skolas gaitas, savukārt paši mazākie sper pirmos soļus bērnudārzā. Tomēr ne vienmēr vecāki spēj savu ikdienu sakārtot tā, lai paspētu visu. Šādos gadījumos ļoti noder palīdzība. Auklītes meklēšana ir satraucošs solis jauno vecāku dzīvē, un bieži pietrūkst racionālu ieteikumu, kā labāk izvēlēties auklīti savam bērnam.

PAŠVALDĪBA VAR PALĪDZĒT

No Kuldīgas novada Izglītības kvalitātes valsts dienesta (IKVD) reģistrā reģistrējušās 112 aukles. Novada izglītības nodaļas speciāliste Valda Krauze informē, ka, ja pašvaldība nevar nodrošināt vietu

„Pašvaldības līdzfinansējums auklei tiek nodrošināts līdz brīdim, kad bērnam tiek piedāvāta vieta bērnudārzā.”

bērnā pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē no pusotra gada, ir iespēja saņemt līdzfinansējumu bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējam – auklei. Tādā gadījumā arī tad, ja bērnudārzā nav vietas, vecāki var atsākt darba gaitas, uzticot mazuli auklītei. Gadījumos, kad bērnam ir vieta bērnudārzā, taču viņu nepieciešams pieskatīt ārpus tā darba laika, vecāki paši ir atbildīgi par aukles noalgošanu un šāds līdzfinansējums nepienākas. „Lai aukle varētu saņemt pašvaldības atbalstu, nepieciešams iesniegt dokumentus IKVD. Informācija par iesniedzamajiem dokumentiem atrodama IKVD mājaslapā. Pašvaldības līdzfinansējums auklei tiek nodrošināts līdz brīdim, kad bērnam tiek piedāvāta vieta pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē vai izglītības iestāžu pirmsskolas bērnu grupās bērna deklarētajā dzīvesvietā,” skaidro V.Krauze.

Lāsma Burmeistere auklītes sertifikātu ieguvusi mācību centra *Buts* Kuldīgas filiālē: „Kad strādāju kādā ģimenē ar bērniņu, vecāki nolēma, ka tas būtu viņiem labākais variants finansīli – piesaistīt pašvaldības atbalstu.

Kuldīgā ir maz aktīvu auklīšu. Reģistrā uzrāda daudzas, bet pieprasījums varbūt nav tik liels, jo katra aukle izvēlas savus nosacījumus.” Visbiežākā problēma ir tā, ka ģimenes vēlas algot auklīti tikai par pašvaldības sniegto finansējumu vai arī nevar atļauties maksāt pienācīgi. „Vecāki parasti nevēlas piemaksāt, bet jāsaprot, ka auklītei no šīs naudiņas neizdodas nosegt ēdienreizes un degvielu. Izmaksas bieži ir lielākas, un dažkārt vecāki to nesaprot,” komentē auklīte.

DARBA PIEREDZEI IR NOZĪME

Psihologe Iveta Aunīte uzsver, ka aukles darba pieredze ne vienmēr būs noteicošais faktors izvēlē, tomēr tai vajadzētu pievērst uzmanību. Tas nenozīmē, ka auklēm bez pieredzes nevajadzētu uzticēt savu bērnu. Tas jāvērtē kontekstā ar bērna vecumu. „Ja ir jāpieskata bērns, kurš vēl nemāk runāt, tad tomēr ieteicams izvēlēties auklīti ar pieredzi. Ja bērns prot runāt un pastāstīt par dienā piedzīvoto un savām izjūtām, aukles pieredzei var nepievērst tik lielu nozīmi,” stāsta I. Aunīte. Eksperte rekomendē pajautāt atsauksmes ģimenēm, kurās auklīte ir strādājusi. Lieliski, ja tādas var sniegt pazīstami cilvēki – tas vecākiem sniegs papildu sirdsmieru. Kad ir sameklētas potenciālās kandidatūras, sākotnēji vajadzētu sazināties un mēģināt saprast, vai

vecākiem un auklītei ir līdzīgs domu gājiens, vai ir viegli saprasties. Pēc telefonsarunas noteikti jāsatiekas ar izvēlēto auklīti klātienē. „Pirmā tikšanās varētu notikt tikai vecākiem ar auklīti, lai saprastu, vai abas puses varēs sadarboties. Pēc tam vajadzētu organizēt tikšanos ar bērnu. Tā būtu 30–60 minūšu tikšanās, kurā jāvēro, kā auklīte reaģē uz bērnu. Lai izlemtu par sadarbību, noteikti būtu vajadzīga arī otrā tikšanās auklītei ar bērnu – šajā brīdī jau varēs spriest labāk, kā bērns reaģē uz auklīti: vai uzreiz atsauca, kā sagaida auklīti, kā auklīte savukārt reaģē uz šīm bērna reakcijām,” rekomendē I. Aunīte.

UZ VIENA VIĻŅA

„Ja ir jāpieskata bērns, kurš vēl nemāk runāt, ieteicams izvēlēties auklīti ar pieredzi.”

I. Aunīte uzsver, ka auklītes vecumam nav izšķirošas nozīmes, tomēr ir svarīgi salāgot bērna un auklītes temperamentu. „Ja bērns ir ļoti aktīvs un enerģisks, viņam būs nepieciešams pieskatītājs, kas spēj tikt līdzī viņa aktivitātēm. Lēnīgākam un mierīgākam bērnam būs patīkami pavadīt laiku ar auklīti, kas ir mierīga. Auklīte jāizvēlas ne tik daudz pēc vecuma, cik spējām,” norāda eksperte.

Ir labi, ja cilvēkam, kas pieskatīs bērnu, ir zināšanas pedagoģijā, bērnu psiholoģijā un pirmās palīdzības sniegšanā.

Par aukli var kļūt persona, kura:

ieguvusi vidējo profesionālo pedagoģisko vai augstāko pedagoģisko izglītību; ieguvusi aukles profesionālo kvalifikāciju

vai

ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības programmu bērnu aprūpes jomā (ne mazāk kā 40 stundas klātienē)

Otra svarīgākā lieta, kam jāpievērš uzmanība, ir auklītes prasme pirmajās tikšanās reizēs ar bērnu nodibināt kontaktu. „Tas nenozīmē, ka auklei jāklūst par bērna labāko draudzeni jau pirmajās piecās minūtēs, bet vecākiem ir jāvēro, kādā veidā auklīte meklē kontaktu ar bērnu. Kā auklīte reaģē uz bērna kautrību? Vai nogaida vai ieinteresē bērnu ar kādu rotaļu? Šīs lietas norādīs uz to, kā auklīte rīkojas un prot iziet no neērtām situācijām,” skaidro psihologe. Tāpat ir labi, ja cilvēkam, kas pieskatīs bērnu, ir zināšanas pedagoģijā, bērnu psiholoģijā un pirmās palīdzības sniegšanā. Vai tā ir profesija, vai sertifikāts par auklīšu kursu iziešanu – šis fakts vecākiem rada drošības izjūtu, ka auklīte ņems vērā bērna vecuma īpatnības un zinās, kā rīkoties nepatīkām situācijās. L. Burmeistere uzskata, ka pārāk maz cilvēki uzticas auklītēm un cenšas tikt galā paši, tomēr bērnam būtu svarīgi apgūt jaunu pieredzi un iepazīt cilvēkus arī ārpus ģimenes loka: „Vecākiem iesaku izmantot palīdzību, palaiš bērnus nedaudz brīvāk un nebaidīties. Jāļauj elpot sev un bērniņam. Mazajiem ļoti patīk būt ārpus mājām. Esmu saņēmusi lielus paldies. Tā kā strādāju individuāli, ar katru bērnu, tas viņam nodrošina visu uzmanību un mīlestību.”

PIERAŠANAS POSMS

Lai spriestu par to, vai izvēlētais auklīte ģimenei un bērnam ir atbilstoša, jāievēro galvenokārt divas lietas aukles un bērna komunikācijā. Jāskatās, pirmkārt, kāda ir bērna reakcija uz auklīti, otrkārt, kāda ir auklītes reakcija uz šo bērna reakciju. „Tas nenozīmē, ka, vecākiem prēmējot,

bērns nedrīkstētu raudāt. Maziem bērniem tas ir pilnīgi normāli, un tas nav nekas slikts. Ir jādod laiks, lai bērns pierastu gan pie jaunajiem apstākļiem, ka vecāki dodas prom, gan pie jaunā pieskatītāja. Parasti trīs nedēļu laikā situācija stabilizējas,” mierina eksperte. Tomēr, ja vecāki uztraucas par to, ka,

„Auklei nav jāklūst par bērna labāko draudzeni jau pirmajās piecās minūtēs, bet vecākiem ir jāvēro, kādā veidā auklīte meklē kontaktu ar bērnu.”

paliekot ar auklīti, bērniņš raud, psihologe iesaka vienoties, ka 10–15 minūtes pēc došanās prom vecāki piezvanīs, lai pārliecinātos, ka viss ir kārtībā. Parasti bērni drīz pēc vecāku aiziešanas nomierinās. Tāpat sākumā, ieviešot pārmaiņas ģimenē, bērnam var parādīties uzvedības traucējumi, neapmierinātība, dusmu izpausmes, arī slāpinašana gultā. „Tas norāda, ka bērns pārdzīvo izmaiņas, bet tas ir pilnīgi normāli. Ir jādod laiks, lai pielāgotos jaunajiem apstākļiem – gan bērnam, gan auklītei, gan arī pašiem vecākiem,” paskaidro I. Aunīte. Ja situācija pēc trim četrām nedēļām neuzlabojas, tad gan esot jāmeklē cēloņi.

Elisa Rudzīte

LAI SAŅEMTU LĪDZFINANSĒJUMU AUKLEI:

- bērna vecāki vai likumiskais pārstāvis izmanto Izglītības kvalitātes valsts dienesta reģistrā reģistrēto aukļu pakalpojumu;
- bērna vecāki vai likumiskais pārstāvis noslēdz rakstisku līgumu ar aukli;
- vecāki vai bērna likumiskais pārstāvis rakstiski informē pašvaldību par to, ka bērns saņem aukles pakalpojumu (vecāki aizpilda iesniegumu);
- bērnam un vismaz vienam no bērna vecākiem vai likumiskajam pārstāvim deklarētā dzīvesvieta ir Kuldīgas novada administratīvajā teritorijā;
- bērns ir reģistrēts rindā uz vietu Kuldīgas novada pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādē un netiek nodrošināts ar vietu tur vai izglītības iestāžu pirmsskolas bērnu grupās bērna deklarētajā dzīvesvietā, kad sasniedz pusotra gada vecumu.

Informācija par novadā reģistrētajām auklēm:
<https://viis.lv/Pages/BUPServiceProvider/PersonSearch.aspx>

PIE GALDA – zem vēl lielāka galda

„Un tagad nāciet pie galda! Tas pieder mums visiem,” tā kulturālo kartupeļu talkā Kuldīgā, Pārventas parkā, mudināja Imanta Ziedoņa muzeja vadītāja Žanete Grende.

Otro gadu šeit aug I.Ziedoņa fonda *Viegli* un viņu draugu stādītie kulturālie kartupeļi, godinot to brīdi, kad pirms 50 gadiem dzejnieks tieši mūspusē un kartupeļu talkā sāka savas gaitas, pēc kurām uzrakstīja aprakstu grāmatu *Kurzemīte* par mūsu cilvēkiem, paražām, sadzīvi un kultūru.

PĒC ALGORITMA UN DREĻŅU RAKSTĀ

Pirmajā gadā, kad Padures uzņēmuma *Upmaļi AB* darbinieku uzartajā laukā kartupeļi iestādīti pēc īpaša algoritma, tika arī atklāts *Kartupeļu Lauka Radio* (KLR) un ziedēšanas laikā notika vērienīgs koncerts.

Kā šogad atzīst KLR vadītājs Emīls Lukjanskis, raža ir mazāka, jo pandēmijas dēļ kartupeļiem neesot izdevies mūziku klausīties pietiekami un augt kulturāli. Izpalika arī liels koncerts, kurā būtu uzstājies Vidzemes kamerorķestris un grupas *Prāta vētra* solists Renārs Kaupers. Šogad kartupeļi iestādīti dreļņu rakstā, lai atgādātu austu galdautu, bet novākti vienlaikus ar mākslas instalācijas *Vēl daudz lielāks galda virs mana galda* atklāšanu. Šī darba nosaukums ir atsauce uz I.Ziedoņa dzejas rindu. E.Lukjanskis pastāstīja, ka turpmāk KLR skanēs jaunajā vides objektā, kas vēl tiks dažādi papildināts un apdzīvots.

KULDĪGĀ VISAS DURVIS VAĻĀ

Jau no deviņiem rītā čaklie talcinieki rušīnājās kartupeļu laukā. Visu novāktu plānots nodot Abavas vīna darītavai. „Vasarā braucām pa Kurzemi, lai veidotu radiožurnālu *Kur zeme tā*,” stāsta Emīls. „Satikāmies ar dažādiem cilvēkiem, arī ar Abavas vīna darītavas saimniekiem. Viņi šo ideju piedāvāja, un mums tā iepatīkās.” E.Lukjanskis pastāstīja, ka nākamgad kartupeļu lauks tikšot pārvirzīts uz citu vietu, bet tagadējā vietā plānots iesēt pļavu, lai salido bites.

Kad darbs bija padarīts, fonda *Viegli* mūziķi Jānis Holšteins-Upmanis (Goran Gora) un Jānis Strapcāns apmeklētājus priecēja ar nelielu koncertu, kā arī atklāja mākslas instalāciju – lielu galdu, virs kura debesīs nojausams vēl lielāks. Tas tapis ar novada pašvaldības un Lauku atbalsta dienesta programmas *LEADER* atbalstu.

Objekta autori ir mākslinieki Gaits Burvis un Velga Vītola. Viņa ir arī Imanta Ziedoņa muzeja

Kuldīgas kulturālo kartupeļu talkā Pārventā Jānis Holšteins-Upmanis (Goran Gora) un Jānis Strapcāns pirms koncerta smējās, ka uzstājas jaunizveidota grupa *Bārdas*.

Kartupeļu Lauka Radio vadītājs Emīls Lukjanskis palīdz izcept novāktu, ar ko cienāt talciniekus.

krājuma glabātāja. „Mēs baudām pašprieku un daudzāmies, bet arī nesam uz priekšu Imanta vārdu un viņa vērtības,” atzina V.Vītola, piebilstot, ka Kuldīgā to darīt ir pa-

tīkami, jo iedzīvotāji un pašvaldība šeit ir ļoti atvērti. Tam piekrita arī E.Lukjanskis, atzīstot, ka Kuldīgā radošajai grupai visas durvis esot vaļā. Viņš priecējās par atbalstī-

Daudz prieka sagādāja auduma maisiņu izgreznošana ar krāsā mērcētu kartupeļu spiedogiem.

Mākslas instalācijas *Vēl daudz lielāks galda virs mana galda* veidotāji: Rolands Kudums, tēlnieks Gaits Burvis un māksliniece Velga Vītola.

Inguna Spuleniece, Elīsa Rudzītes foto

Lai nākamgad bumbuļus nestādītu noplicinātā zemē, lauks tikšot pārvietots nedaudz tālāk. Radošā komanda domā: šogad pie mazākas ražas vainojams tas, ka kartupeļiem bijis par maz iespēju klausīties mūziku.

Kulturālo kartupeļu lauks

- Ideja to ierīkot Pārventas parkā tapusi kopā ar pašvaldību.
- Visām norisēm var sekot līdz sociālajos tīklos (www.facebook.com/KartupeļuLauks, www.instagram.com/kartupeļu_lauks) un mājaslapā www.fondsviegli.lv.

Kartupeļu Lauka Radio (KLR)

- Imanta Ziedoņa muzejs kopā ar fondu *Viegli* grāmatas *Kurzemīte* vērtības iedzīvina ar nepieredzēta medija palīdzību. Interneta radio izskan augstvērtīgi un gaumīgi latviešu un ārvalstu mūziķu darbi. Tas dzirdams interneta vietnē Fondsviegli.lv un mobilo tālrunu lietotnēs.
- Radio komanda veido arī vizuālus vēstījumus, kas pie cilvēkiem nonāk KLR profilā sociālajos tīklos.

„Vēlamies, lai Pārventas parkā šī kļūst par kultūrvietu, tiek apdzīvota ar dzejas lasījumiem, maziem koncertiem un plenēriem. Aicinām arī vienkārši atnākt ar savu galdautu un apsēties pie lielā galda.”

ATNĀC AR SAVU GALDAUTU!

E.Lukjanskis pastāstīja, ka 1. oktobrī novada muzejā tiks atklāta izstāde *Kur zeme tā* un radiožurnāls ar šādu nosaukumu. Izstādē būs stāstīts par Kurzemes dižajiem cilvēkiem un vietām, kādas tās redzēja I.Ziedonis un kādas – radošā komanda šīs vasaras ceļojumā. Ja situācija ļaus, kartupeļu ziedēšanas laikā noteikti būs koncerts un tiks turpināta galda instalācija. Tās spoguļkāja pārvērtīšoties par bibliotēku, tur būšot vēstījums par dižiem Latvijas cilvēkiem šeit un ārzemēs. „Mēs par savējiem runājam pārāk maz. Šīs vietas uzdevums būs par to stāstīt. Vēlamies, lai Pārventas parkā šī kļūst par kultūrvietu, tiek apdzīvota ar dzejas lasījumiem, maziem koncertiem un plenēriem. Palīdzēsim to iedzīvotājiem, bet aicinām arī kuldīdzniekus rīkot pasākumus vai vienkārši atnākt ar savu galdautu un apsēties pie lielā galda. Mēs jau redzam zīmes, ka cilvēki to ir darījuši. Par to ļoti priecājamies,” atzina E.Lukjanskis.

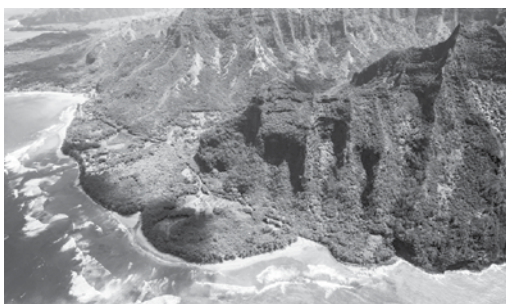
tājiem, kaut visiem pat uzvārdu nezina. Šie cilvēki gan par kartupeļu lauku rūpējas, gan zūc savas mājas atslēgas, lai komandai būtu, kur pārnakšņot, gan palīdz citos jautājumos. Tādēļ vairāki, ieskaitot domes priekšsēdi Ingu Bērziņu, *Upeskalnu AB* līdzīpašnieci Baibu Mikālu, šīs saimniecības vadītāju Normundu Feteru-Fekteru un instalācijas autorus, saņēma simboliskus kartupeļu ordeņus.

Radošajās darbnīcās varēja vairāk uzzināt par kartupeļiem, apgleznot auduma maisiņus kopā ar izlaušanās istabas *Ziedoņa klase* un KLR pārstāvjiem. Protams, arī cienāties ar kartupeļiem, kas cepti uz ogleņiem, un īpašo kartupeļu saldējumu.

PASAULĒ

Izmantojot divus attēlus un nelielu informāciju par kādu pasaules vietu vai objektu, mēģini atpazīt, kā to sauc!

Kas tā par vietu?

195. kārta

Lielākā pilsēta salu apgabalā, kas pieder vienai no pasaules vadošajām valstīm. Tā atrodas salas austrumu pusē, platība – 151 km². Pilsētu ieskauj divi vulkāni: viens aktīvs, otrs snaudošs. Tur atrodas dažas pasaulē nozīmīgākās astronomijas observatorijas. Lielai pilsētas daļai ir risks, ka no vulkāna var izplūst lava, un divreiz līča piekrasti ir iznīcinājis cunami. Pilsētā darbojas universitāte, koledža, astronomijas centrs, lidosta. Šī pilsēta ir viena no lielākajām makadamijas riekstu ražotājām pasaulē. Populārs tūristu galamērķis.

Atbildi gaidām līdz **24. septembra 11.00**, to sūtīt konkursam *Pasaules pazinējs, Kurzemniekam* 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai iemest redakcijas durvju pastkastē.

194. kārtas atbilde: Neptūna grota, Sardīnija, Itālija.

Pareizi atbildējuši: Daina Gerente, Vineta Kondraņicka, Ingars Neimanis, Ojārs Silkans, Velta Višņevska, Aija Usne, Gunta Grundmane, Inese Midrijāne, Ausma Kreidere, Vilnis Bēniņš.

Konkursu atbalsta veikals *Cikāde*.

FOTOKONKURSS

Kas šajā attēlā ir citādāk?

Ēka Liepājas ielā.

Atbildes līdz **24. septembra 11.00** sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai fotoattēlu, izgrieztu no laikraksta (ne kopētu), sūtīt redakcijai 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemest redakcijas vēstuļu kastītē.

Pareizā atbilde: vienam tēlam pieminekli 1905. gada parkā uzradusies melna josta.

Pareizi atbildējuši: Ojārs Silkans, Gunta Grundmane, Ingars Neimanis.

VĒSTURE

Kurzemnieks sadarbībā ar Kuldīgas novada muzeju piedāvā konkursu, kas liek papētīt vēsturi vai vienkārši atcerēties dažādus notikumus Kuldīgas, Skrundas un Alsungas novadā.

38. jautājums

Kurā gadā Kuldīgā viesojies Latvijas prezidents Guntis Ulmanis?

Atbildi un, ja ir, arī atmiņu stāstu par attēlā redzamo līdz **24. septembra 11.00** sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv.

37. jautājuma atbilde: Kalna iela Kuldīgā.

Pareizi atbildējuši: Indra Grandava, Daina Gerente, Maija Viļuma, Ingars Neimanis, Ojārs Silkans, Velta Višņevska, Gunta Grundmane, Ausma Kreidere.

MINI MĪKLU!

Kas tas ir?

Spīd kā saule, nav saule; ciets kā krams, nav krams.

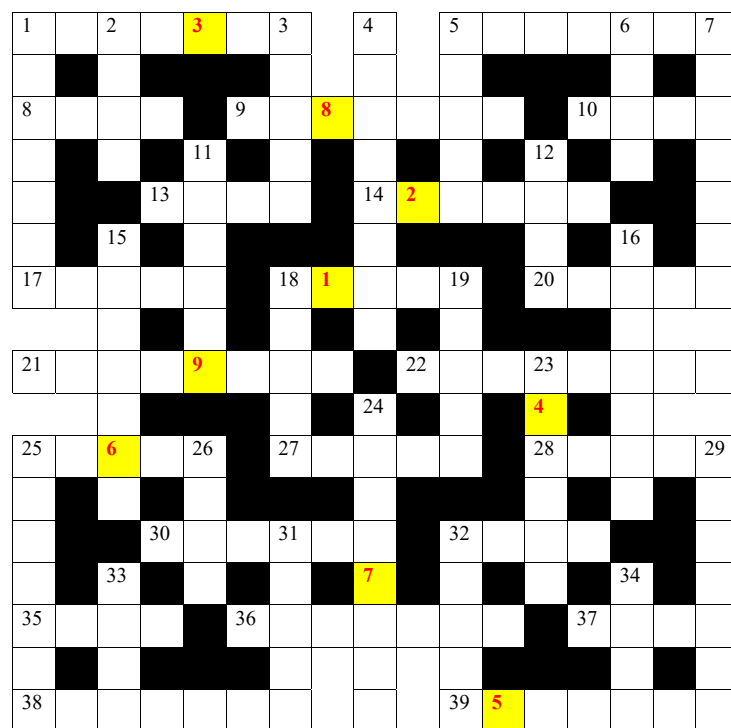
Atbildes līdz **24. septembra 11.00** sūtīt e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv vai sūtīt redakcijai 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemest redakcijas vēstuļu kastītē.

Pareizā atbilde: kāpostgalva.

Pareizi atbildējuši: Indra Grandava, Daina Gerente, Ingars Neimanis, Ojārs Silkans, Velta Višņevska, Aija Usne, Gunta Grundmane.

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Veidojusi **Anda Straume**.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Risinājumu gaidām līdz **24. septembrim**.

Horizontāli

1. Strauja kustība – pārmešanās pār galvu. 5. Siguldas daļa. 8. Cilvēka vai dzīvnieka ķermeņa stāvoklis. 9. Virsējais apģērba gabals. 10. Apdzīvota vieta Ventspils novadā. 13. Jūras zivs. 14. Pārlicinātas, nešaubīgas. 17. Augļa vidusdaļa ar sēklotni. 18. Tenisa spēles laukums. 20. Ragvielas pavedieni zirga astē. 21. Aizsargsiena, aizsargžogs, kas veidots no augšgalā nosmailinātiem un vertikāli zemē ieraktiem baļķiem. 22. Zāļu vielu šķīdinājums uzlējumos, novārījumos. 25. Kokos parazitējoša sēne. 27. Apstākļi, kas pierāda apsūdzētā nevainību. 28. Meiteņu rotaļlieta. 30. Roku darbarīks. 32. Brīvs, paplats. 35. Sauss, mazauglīgs nogabals. 36. Galoda izkopts asināšanai. 37. Ļoti svinīgs, ļoti greznis. 38. Ķirbjaugu dzimtas augs. 39. Pasaules daļa.

Vertikāli

1. Krustziežu dzimtas dārzenis. 2. Maizes lāpsta. 3. Rotaļa. 4. Mašīna ceļu uzbēruma veidošanai, sniega tīrīšanai. 5. Liels stāvspogulis. 6. Donavas pieteka. 7. Kalnu sistēma Eiropā. 11. Gadalaiks. 12. Papīra loksnes daļa. 15. Kaklarota. 16. Samērā šaura gaismas plūsma (pārn.). 18. Organiskas izcelsmes iezis. 19. Senas ciltis, kas dzīvoja Melnās jūras piekrastē. 23. Aukstais ēdiens. 24. Uzņēmums, no kura uz neilgu laiku tiek izīrētas dzīvojamās telpas. 25. Kājas ar peldplēvi. 26. Kukaiņēdājs – nakts dzīvnieks. 29. Kuģa, lidaparāta apkalpe. 31. V. Lāča romāns. 32. Morāle. 33. Asināt. 34. Negatavi augļi.

Pareizā atbilde: APARTAMENTI.

Atbildes

Horizontāli

7. Častuška. 8. Petrarka. 10. Čalma. 11. Ekotips. 13. Samulst. 15. Āreņi. 16. Pakts. 18. Rotēt. 19. Prāvas. 20. Imidžs. 24. Salmi. 25. Opera. 26. Ezera. 27. Kallasa. 30. Origami. 32. Vaigs. 33. Atentāts. 34. Okulists.

Vertikāli

1. Harakiri. 2. Atgūt. 3. Skečs. 4. Kedas. 5. Nandu. 6. Eksistēt. 9. Pliska. 12. Imitācija. 14. Marodieri. 16. Prado. 17. Summa. 21. Pavaroti. 22. Mencis. 23. Trompete. 28. Lepns. 29. Avots. 30. Osaka. 31. Govis.

Pareizi atbildējuši: Daina Gerente, Gunta Vāciete, Bruno Mekšs, Velta Višņevska, Ojārs Silkans, Gunta Grundmane, Vilnis Bēniņš.

Atminējumu, izgrieztu no laikraksta (ne kopētu), sūtiet uz redakciju *Krustvārdu mīklu konkursam, Kurzemnieks*, 1905. gada ielā 19, Kuldīgā, LV-3301, vai iemietiet redakcijas vēstuļu kastītē!

Uzvarētājam dāvana gādāta sadarbībā ar salonveikalu *Akcent's*.

JOKS

Trīs gliemeži aplaupījuši bruņurupuci. Policija nopratina cietušo:
– Nu, pastāstiet, kā viņi izskatījās?
– Ak, nezinu, viss notika tik ātri!

PĀRDOD

SIA *Kuldīgas komunālie pakalpojumi* pārdod drupinātus **BŪVGRUŽUS**. Cena – 6,28 eiro kubikmetrā. Tāl. 63322380 (darba laikā).

Ziemas **ĶIPLOKUS**. Tāl. 25364046.

KVIEŠUS, auzas, rudzus. Tāl. 29560864.

SIA *Skrunda* pārdod **DZĪVAS KARPAS** no 8.00 līdz 11.00 piektdienās Skrundas novada *Zivsaimniecībā*. Tāl. 63331124, 29991848.

SIA *Vēvers* pārdod priedes skaidu kurināmās **BRIKETES** ar piegādi. Cena 125 eiro. Tāl. 26651831.

Piedāvājam kvalitatīvas bērza **BRIKETES**, ilgi deg, mazs pelnu atlikums, ar piegādi Kuldīgā, 128,80 eiro par paleti. Tāl. 20331463.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Tāl. 27885688.

Sausu **MALKU** maisos, kravās. Tāl. 26544462.

SIA *AJG plus* – sazāģētu nomaļu **MALKU**. Tāl. 29399939.

Pārdod ar piegādi zāģētavas atgriezumu **MALKU**; skaldītu malku; 3 m garu meža malku. Tāl. 29249578.

Skaldītu un kluču **MALKU**. Tāl. 27195825.

Visu veidu **MALKU**. Tāl. 26153187.

Skaldītu un kluču **MALKU**. Tāl. 28750000.

Pārdod 3 m **MALKU** ar piegādi. Minimālais apjoms – 20 m³. Tāl. 20514042.

Skaldītu **MALKU**. Tāl. 29254530.

Pārdod **MALKU** klučos. Tāl. 26085985.

Skaldītu lapkoku **MALKU**. Tāl. 29974786.

GRANTI, smilti. Tāl. 27101850.

SVEASKOG
BEZ MAKSAS ATTĪRA
NO KRŪMIEM
laukus un citas
aizaugušas platības.
PĒRK
zarus, cirsmu atlikumus,
šķeldojošo materiālu.
ĀTRA SAMAKSA.
25 622 293 (Āris)

Viss par
reklāmu
Kurzemniekā!
Tālrunis 63324881.

PĒRK

AUTOMAŠĪNAS. Tāl. 28679476.

TRAKTORUS, PIEKABES, inventāru, vieglās automašīnas. Tāl. 26104984.

Oša, kļavas, bērza **ZĀĢBAĻĶUS**. Tāl. 29428876.

Z/š **SMAIDAS** pērk **MĀJLOPUS**. Tāl. 29437251, 28393052, 63341221.

SIA *Skrunda* iepērk lopbarības **GRAUDUS**. Pieteikt pa tālr. 63331124, 29697331.

Pērk **ĀBOLUS** sulai Kuldīgā, Mederu ielā 8. Tāl. 26567540.

Iepērk **ĀBOLUS**. Braucam arī pakaļ. Tāl. 22023854.

ĀBOLUS sulai, **GAILENES, DZĒRVENES, BRŪKLENES**: Kuldīgā, Planīcas ielā 7a (bijušajā meliorācijas teritorijā), tālr. 25200298; Skrundā, Liepājas ielā 4, tālr. 25321178; Aizputē, Sakas ielā 9, tālr. 25366612; transports pie klienta, tālr. 26284210. Dodam maisus ābolu lasīšanai.

Briežu **RAGUS**. Brauc pakaļ. Tāl. 29886349.

DAŽĀDI

SADZĪVES TEHNIKAS remonts izbraukumā. Tāl. 27501427.

Sertificēta **BŪVFIRMA** ar pieredzi veic dažādus būvdarbus, dokumentācijas noformēšanu. Tāl. 29705025.

SILTINĀM ēku ārēsienu gaisa spraugas. Tāl. 28445867.

SIA *Bērzi plus* notīra krūmu **APAUGUMU** no laukiem un grāvjiem. Pērkam zarus šķeldošanai. Tāl. 29150380, 26458900.

Veicam aizaugušu zemju, grāvju, pļavu vai teritorijas **APAUGUMA** noņemšanu. Tāl. 25600490.

Tīra **AKAS**. Tāl. 27448331.

VAJADŽĪGI

DARBS Vācijā gaļas cehā. Stundas likme – 9,35 eiro/h. Nodrošinām ceļu un dzīvošanu Vācijā. Sīkāka informācija pa tālr. 20227843, SIA *ALMA M*, 40003543608, lic. nr. 22/2017.

PUSAUDŽIEM

Tas, ko skolā nemāca

„Šo pasākumu atrada mamma, aprunājāmie, un sapratu, ka vēlos atnākt. Man šķita, ka būs interesanti,” tā 7. klases skolniece Daniela, kura ieradusies kopā ar radniecīgu Annu, saka par nodarbību ciklu *Pusaudžu akadēmija*.

Koprades telpās *Metro Coworking Kuldīga* pulcējās vairāk nekā 30 skolēnu no 13 līdz 16

gadiem. Nodarbību cikls veidots sadarbībā ar biedrību *Kurzemes pilskalns*, projektu *Pumpurs* un pašvaldību. Tā ir iespēja pusaudžiem apgūt noderīgas iemaņas, rosināt patstāvīgu domāšanu, veicināt līdzdalību ikdienas dzīvē un mācībās. „Palīdzēsīm pusaudžiem precizēt viņu dzīves mērķus, saprast neskaidro. Būsim atbalsta grupa,” skaidro

lektore, interjera dizainere Aiga Vaitkus. Psiholoģe un lektore Ilze Čodare uzsver, ka nodarbības palīdzēs jauniešiem izzināt sevi, izvirzīt mērķus un saprast konkrētus soļus plāna realizācijā: „Ceram, ka šis varētu viņu dzīvē ko mainīt. Vēlamies sniegt to, ko mūsu izglītības sistēma neiedod, – dzīves prasmes.”

Notiks diskusijas, prezentāci-

jas, darbs grupās un lomu spēles. Notiks arī individuālas konsultācijas tiešsaistē un klātienē. Nodarbības vadīs desmit lektoru, kuri katrs specializējas savā jomā, tādējādi sniedzot plašāku skatījumu un daloties dažādā pieredzē. Nodarbība 19. septembrī bija veltīta personības izziņai.

Elisa Rudzīte

SLĀVU VIRTUVE

Katrīna Spulniece-Aišpure, uztura speciāliste

Slāvu dienas apmeklētājiem Kuldīgas jauniešu mājā bija iespēja pagatavot un nogaršot dažādus šo tautu virtuvei raksturīgus ēdienus. Bez pankūkām, tējas, barankām, rupjmaizes ar siļķi un speķi galdā tika celts arī borščs, baklažānu rullīši un vinegrets.

Ukrainu borščs

Vajadzēs: 700 g liellopa gaļas mīkstuma, 1 kg liellopa kaulu, 2 bietes, 350 g kāpostu, 4 kartupeļus, 2 burkānus, 2 pētersīļa saknes, 2 sīpolus, 5 ķiploka daiviņas, 5 ēd.k. tomātu pastas, 2 paprikas (vēlams, sarkanas), 90 g sviesta, 200 g skābā krējuma, 2 ēd.k. cukura, 3 ēd.k. 3% etiķa, 50 g pētersīļu, lauru lapas, melno piparu graudus, maltus melnos piparus, sāli.

Kā pagatavot. Kaulus liek katlā, aplej ar aukstu ūdeni un izvāra buljonu. Izņem kaulus, buljonu nokāš un atkal liek uz uguns. Kad tas uzvārījies, liek gaļu un vāra, līdz gatava, izņem un sagriež gabaliņos.

Bietes notīra, sagriež salmiņos, apsāla, apspricē ar etiķi, samaisa un liek pannā, kurā izkausēts sviests. Pārkausa ar cukuru un sautē, līdz pusgatavas. Burkānus, pētersīļu sakni un sīpolus notīra, sagriež salmiņos un apcep sviestā. Vārošā buljonā liek kubiciņos sagrieztus kartupeļus un uzvāra. Pievieno smalki sagrieztus kāpostus un vāra 10–15 minūtes. Pēc tam zupai pievieno bietes, apceptos burkānus, selerijas saknes un sīpolus, tomātu pastu vai trīs gabaliņos sagrieztus tomātus, salmiņos sagrieztu papriku, mazu saujiņu veselo piparu, sāli un maltos piparus pēc garšas.

Visu uzvāra, samazina uguni un vāra vēl piecas minūtes. Pēc tam borščam pievieno sasmalcinātus ķiplokus, iepriekš sagrieztu gaļu. Noņem no uguns un ļauj nostāvēties 20–25 minūtes. Pasniedz ar skābu krējumu un sasmalcinātiem pētersīļiem.

LĪDZJŪTĪBAS

*Mēs klusi paliekam šai krastā,
Vēji šalkos un mierinās mūs,
Bet tava vieta, kas bija šai dzīvē,
Vienmēr mūsu atmiņās būs.*
/S.Kaldupe./
Brīžos, kad šķiet nepanesami smagi,
svaigā sajūst, ka kopā dzīvotais laiks
paliek un ir mūžīgs. Lai klusa un patiesa
mūsu līdzjūtība dod spēku jums, Mari-
ka, tēvu LUDVIGU ZAPACKI mūžības
ceļā pavadot.
Kuldīgas Mākslas un humanitāro
zinību vidusskolas 1. klases skolēni
un viņu vecāki

*Vēl siltums palīks, palīks vēl aiz tevis.
Un atmiņas kā maza saule degs.*

/P.Priede./
Izsakām līdzjūtību Lidijai un pārējiem
piederīgajiem, ARVĪDU FIDLERI ze-
mes klēpi guldot.
Bijušā SPK trikotāžas ceha kolektīvs

*Vakarzvaigzne mirgo klusi,
Sirds nu mieru atradusi.*

/A.Lūsis./
Izsakām līdzjūtību Lidijai Fidlerai un
pārējiem tuviniekiem, ARVĪDU pēdējā
gaitā izvadot.

Zemku ģimenes

SEPTEMBRA ERUDĪTS

Atbildi meklējiet kādā no *Kurzemnieka* numuriem un līdz 24. septembra 11.00 sūtiet e-pastā: konkursi@kurzemnieks.lv!

Kur atjaunoti zvanu torņi?

Atbilde. 17., 18. septembrī Kuldīgā noritēja starptautiska zinātniska konference *Kurzemes un Zemgales hercogistes laiks – unikāls periods pasaules vēsturē*.

Pareizi atbildējuši: Gunta Folkmane, Ausma Kreidere, Indra Grandava, Daina Gerente, Ingars Neimanis, Velta Višņevska, Gunta Grundmane.

Kurzemnieku oktobrim var abonēt:

līdz 28. septembrim

- www.abone.pasts.lv,
- pastā,
- pie pastniekiem,
- redakcijā.

SEN

No rubrikas *Kritikas gaismā*

Dubļcūkas

– Cūka paliek cūka, – spriež Mičurina kolhoza otrās kompleksās brigādes brigadieris b. Ķirsis. Ja dažreiz pat cilvēkam nākas brist pa dubļiem, kāpēc uztraukties, ka cūkas brien! Tām taču četras kājas, četri atbalsta punkti, un vispār šie kviecēji kolhozā nav nekādi paliecēji. Aizvedīs ar visiem dubļiem.

Un pie Plaču novietnes aplokā pēc savu senču ieražas savā nodabā dubļos rokas ap 80 bekonu. Jāatgādina, ka meža cūkas gan nepārtraukti dubļos nerokas un arī neguļ. Lai aiznestu barību līdz silēm, cūkkopes pagaidām brien līdz ceļiem pa dubļiem. Kā būs, ja vēl līs? Tagad jau silēs smeļas un cūkas visu porciju jau gan neizbauda.

To visu brigadieris b. Ķirsis redzēt negrib (laikam dūša nepanes), jo viņš novietnē pēdējo reizi manīts ap 25. maiju. Toreiz cūkkopes nelika viņu mierā un prasīja apsēt piefermas lauku, bet brigadierim neizdevās atrast zemi. Piefermas lauks izpalika.

Vai nevajadzētu b. Ķirsi pašu norīkot cūkas kopt? Varbūt tad viņš sapratīs, ka dubļcūkkopība neder.

Padomju Dzimtene, 1959. g. 5. septembris

Tikmēr gulēja un snauda, Kamēr vārpās nav ne grauda.

Piekto gadu teātris būs visur

25., 26. un 27. septembrī atkal notiks skatuves mākslas festivāls *Teātris ir visur Kuldīgā*, piedāvājot interesantu un jautru programmu. Kā vienmēr, iesaistīti jauni mākslinieki, vienlaikus turpinot iepriekšējo gadu draudzību.

PIEKTDIEN

19.00 Kuldīgas jauniešu mājā uzstāsies M.Čehova Rīgas Krievu teātris ar režisores Rēzijas Kalniņas izrādi *Dzīves dārgakmeņi*. Tā veidota kā smalka izjūtu laboratorija, atgādinot, ka dzīve ir brīnišķīga un pasaule – brīnumu pilna.

SESTDIEN

11.00 bērnu un jauniešu centrā tradicio-

nālais bērnu rīts, šoreiz piedaloties Liepājas leļļu teātra uzvedumā ar rotaļām *Lote un draugi dodas uz Zemes centru*.

13.00 Pilsētas dārzā – festivāla 5. jubilejas koncerts ar daudzveidīgu repertuāru: būs komiķis Jānis Skutelis, grupa *Dziļi violets*, baleta mākslinieki Arturs Skuteļskis un Margarita Demjanoka-Skuteļska, grupa *Saldais* (aktrises Zane Dombrovska, Dīta Lūriņa, Ērika Eglīja, Lelde Dreimane), aktieris Mārtiņš Brūveris ar retro melodijām, Rīgas Krievu teātris ar izrāžu mūziku, dziedātājas Ievas Kerēvicas *Mazās interpretācijas* un burvju māksliniece Jeļena Paļčevska. Uzstāsies arī kuldīdznieki: grupa *Montana* un bērnu un jauniešu centra studija *Mona*. Visos pasāku-

mos varēs ziedot *Monas* jaunajiem skatuves tēriem.

20.00 Pilsētas dārzā – brīvdabas kino vakars. Latvijas Kultūras akadēmijas Nacionālās filmu skolas īsfilmu programma, kurā apvienoti mācību darbi, kas augstu novērtēti Latvijā un ārvalstīs.

SVĒTDIEN

12.00 jauniešu mājā Sarmīte Eiduka vadīs jau pērn iecienīto punktiņmandalu meistar-klassi.

17.00 Mākslas namā – pianista Andreja Osokina un pianistes, dziedātājas Katrīnas Gupalo koncerts *100 gadi ar Piafu*.

Inguna Spuleniece

Izrādēs un koncertos ieeja ar biļetēm, bet bezmaksas kinovakaram Pilsētas dārzā jāpiesakās, mājaslapā www.tivk.lv aizpildot anketu. Tāda būs jāaizpilda arī pie ieejas citos pasākumos. Skatuves mākslas producentu fonds lūdz apmeklētājus būt atsaucīgiem: „Biļešu kontrolieri palūgus parādīt personas dokumentu un aizpildīt nelielu anketu – jānorāda vārds, uzvārds, tālrunis un sēdvietā. 9. jūnija Ministru kabineta noteikumi norāda, ka personas datu vākšana rīkotājiem ir obligāta, lai ierobežotu Covid-19 izplatību.”

BIĻETES: Kuldīgas kultūras centra kasē un www.bilesuparadize.lv.
VAIRĀK INFORMĀCIJAS: www.tivk.lv un festivāla Facebook lapā.

Tiešsaistē – vērienīgs seminārs par dzīves vidi

Septembrī starptautiskā projekta *Ainava pilsētā jeb Urban Links 2 Landscape (UL2L)* seminārā *Partnerības un biznesa modeļi tiešsaistē* piedalījās dažādu nozaru speciālisti no Latvijas un ārzemēm.

Pasākumu nodrošināja Kuldīgas attīstības aģentūra (KAA), piedalījās pārstāvji no Kuldīgas novada, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM), Zemgales plānošanas reģiona, kā arī partneri no ārzemēm: Reinzemes apgabala (Vācija), Kristianstades pašvaldības (Zviedrija), Umbrijas apgabala (Itālija), Silēzijas parka fonda *Schloss Dyck* (Vācija) un Sari grāfistes (Lielbritānija). Aprīlī seminārs Kuldīgā bija plānots klātienē, bet Covid-19 dēļ tas nebija iespējams, pastāstīja KAA vadītāja Dace Šēle. Pirms pandēmijas partneri jau devās viens pie otra, bet Kuldīgā nepaspēja būt. Tagad priekšā ir labo ideju ieviešana katrā valstī.

NOVĒRTĒ CENTIENUS UZTURĒT

Dalībnieki iepazīna Kuldīgas pieredzi dzīves vides uzturēšanā, sadarbojoties ar uzņēmējiem, citiem iedzīvotājiem un valsts pārvaldi. Pašvaldības arhitekte

- Projekts notiek no 2018. gada 1. jūnija līdz 2022. gada 31. maijam. Tas tiek īstenots Eiropas strukturālo un investīciju fondu mērķa *Eiropas teritoriālā sadarbība „Interreg Europe”* reģionu sadarbības programmā 2014.–2020. gadam.
- Kopējais finansējums: miljons un 193 175 eiro. No Eiropas Reģionālās attīstības fonda – miljons un 4903 eiro. Kuldīgas novada pašvaldībai pieejamais Eiropas finansējums ir 113 985 eiro, valsts dotācija – 6705 eiro, pašas līdzmaksājums – 13 410 eiro.
- Informācija: www.kuldiga.lv (*Pašvaldība – Projekti*); www.interregeurope.eu/ul2l.

Inta Jansone stāstīja, ka vecpilsētas ēku saglabāšana prasa īpašas rūpes. Katru ēku novērtējot arhitektoniski, vēsturiski un tehniski, izveidotas dažādas programmas un projekti, kuros ēku īpašnieki aicināti iesaistīties, lai ar pašvaldības atbalstu tās atjaunotu. Tapusi rokasgrāmata arhitektiem un citiem speciālistiem. Kuldīga ir ceļā uz iekļaušanu UNESCO pasaules mantojuma sarakstā. Pašvaldības mārketinga un sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja Kristīne Duļbinska uzsvēra, ka mērķis bijis veidot tādu vecpilsētu, kurā valda dzīvība. Mākslinieku rezidences vadītāja Ilze Supe stāstīja par mākslas un radošā klastera izveidi degradētā vietā, savukārt bijusī kultūras nodaļas speciāliste Terēza Strauta informēja par iedzīvotāju dalību konkursā *Daršim paši*,

Sarunu ar semināra dalībniekiem Latvijā un ārzemēs vada Reinis Ruska, Kuldīgas pieredzi prezentē Kuldīgas attīstības aģentūras darbinieki Raivis Jasinskis, Liene Jūrmale un Kaspars Rasa.

kurā ar pašvaldības atbalstu viņi labiekārto savu dzīvesvidi.

NE TIKAI PILSĒTĀ VIEN

Projektā UL2L paveikts apjomīgs pētījums, kā vēsturiski izmantota teritorija no Kuldīgas jaunā tilta līdz Veckuldīgas pilskalnam, par ietekmi uz Ventu, krastmalu ainavu un ekoloģisko

stāvokli. Radīti ieteikumi attīstībai, ņemot vērā bioloģisko daudzveidību. Par pētījuma atziņām un iespējamo rīcību stāstīja projekta speciāliste Elīna Voika. VARAM telpiskās plānošanas departamenta vecākā eksperte Dace Granta skaidroja, kā Latvijā tiek saglabāta un veidota ainava un dabas daudzveidība.

NODROŠINA KVALITĀTĪVI

Semināra pirmo dienu vadīja moderators Reinis Ruska, tehniski nodrošināja KAA plānotājs Raivis Jasinskis. Projekta vadītāja Rosvita Arnolda no Reinzemes apgabala Vācijā uzteikusi labo organizāciju. Nākamajā dienā vadības grupas sanāksmē Kuldīgas novadu pārstāvēja KAA vadītājas vietnieks Kaspars Rasa un projektu vadītāja Liene Jūrmale. Ir beigusies pirmā fāze – pieredzes apmaiņa un rīcības plānu izstrāde. Otrajā tie katrā valstī tiks ieviesti.

L.Jūrmale neslēpa prieku: „Mums tā ir pirmā tik liela atālinātā semināra pieredze. No klātienē paredzētā ātri bija jāpārorientējas uz videorežīmu. Likām spēkus kopā, un liels paldies teritorijas plānotājam Raivim Jasinskim, kurš to palīdzēja izdarīt. Gan vadošais partneris Vācijā, Reinzemē, gan citi teica lielu paldies, ka rezultāts bijis ne tikai tehniski labs, bet arī interesants un informatīvs. Tāds, kas aicina Kuldīgu apmeklēt. Arī angļi vēl nav pārējos uzņēmuši. Ceram, ka partneri varēs atbraukt pavasarī, lai labo praksi redzētu dabā.”

Inguna Spuleniece
Alberta Dintera foto